

Profil ogólnoakademicki

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

RAPORT ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Nazwa kierunku studiów: historia

**Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Uniwersytet
Śląski w Katowicach**

Data przeprowadzenia wizytacji: 6-7 czerwca 2019 r.

Warszawa, 2019

Spis treści

1.	Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1.	Skład Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	3
1.2.	Informacja o przebiegu oceny	3
2.	Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3.	Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia.....	5
	Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się ..	5
	Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się.....	10
	Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	15
	Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	22
	Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	24
	Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku.....	26
	Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	29
	Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia.....	30
	Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	32
	Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	35
4.	Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę	38
5.	Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
6.	Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
	Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków Zespołu Oceniającego.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
	Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
	Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
	Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, członek PKA

członkowie:

1. dr Agnieszka Janiak-Jasińska, członek PKA
2. prof. dr hab. Dariusz Dolański, członek PKA
3. Małgorzata Piechowicz, sekretarz Zespołu Oceniającego
4. Robert Krzyszczałak, ekspert ds. pracodawców PKA
5. Tomasz Zarębski, ekspert ds. studenckich PKA.

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „historia” prowadzonym na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku. Poprzednio dokonano oceny instytucjonalnej obejmującej działalność całego Wydziału (w roku akademickim 2011/2012, przyznając ocenę pozytywną, uchwała Nr 483/2012 z dnia 22 listopada 2012 r.).

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej (dalej: Zespół Oceniający) zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału, a dalszy jej przebieg odbywał się zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania z m.in. autorami raportu samooceny, członkami zespołów zajmujących się zapewnianiem jakości kształcenia, pracownikami odpowiedzialnymi za zasoby biblioteczne i pracę biblioteki, pracownikami biura karier, pracownikami odpowiedzialnymi za realizację praktyk zawodowych, umiędzynarodowienie procesu kształcenia, przedstawicielami Samorządu Studentów, funkcjonujących na Wydziale kół naukowych, studentami oraz nauczycielami akademickimi. Ponadto przeprowadzono hospitację zajęć dydaktycznych, dokonano oceny losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych, a także przeglądu bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano wstępne uwagi, zalecenia i rekomendacje, o których Przewodnicząca Zespołu oraz współpracujący z nią eksperci poinformowali władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków Zespołu Oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	Historia	
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	Ogólnoakademicki	
Forma studiów	Stacjonarne, niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	Historia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów, 180 pkt ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	Sp. adm.-sam.: 90 godz./ 4 pkt ECTS Sp. arch. i zarz. dok.: 90 godz./ 4 pkt ECTS Sp. naucz.: 150 godz./ 6 pkt ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	specjalność administracyjno-samorządowa specjalność archiwalna i zarządzania dokumentacją specjalność nauczycielska	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	196	18
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	Sp. adm.-sam.: 1980 Sp. arch. i zarz. dok.: 2055 Sp. naucz.: 2055	Sp. arch. i zarz. dok.: 1274 Sp. naucz.: 1384
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	Sp. adm.-sam.: 176 Sp. arch. i zarz. dok.: 176 Sp. naucz.: 174	Sp. arch. i zarz. dok.: 176 Sp. naucz.: 174
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	Sp. adm.-sam.: 140 Sp. arch. i zarz. dok.: 149 Sp. naucz.: 133	Sp. arch. i zarz. dok.: 149 Sp. naucz.: 133
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	77	77

Nazwa kierunku studiów	Historia	
Poziom studiów	Studia drugiego stopnia	
Profil studiów	Ogólnoakademicki	
Forma studiów	Stacjonarne	

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

²Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{3,4}	Historia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry, 120 pkt ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	Sp. adm.-sam.: 90 godz./ 4 pkt ECTS Sp. arch. i zarz. dok.: 90 godz./ 5 pkt ECTS Sp. naucz.: 210 godz./ 11 pkt ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	specjalność administracyjno-samorządowa specjalność archiwalna i zarządzania dokumentacją specjalność nauczycielska	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	83	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	Sp. adm.-sam.: 1060 Sp. arch. i zarz. dok.: 1045 Sp. naucz.: 1210	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	Sp. adm.-sam.: 114 Sp. arch. i zarz. dok.: 115 Sp. naucz.: 109	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	Sp. adm.-sam.: 112 Sp. arch. i zarz. dok.: 113 Sp. naucz.: 103	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	82	-

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Celem kształcenia na kierunku „historia” prowadzonym przez Uniwersytet Śląski w Katowicach, na Wydziale Nauk Społecznych, w Instytucie Historii (IH) jest jak najlepsze przygotowanie studentów do zawodowego rynku pracy, którego potrzeby i uwarunkowania monitorowane są na bieżąco dzięki współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w ramach Rady Interesariuszy IH. Osiągnięciu tego celu służyć ma równoczesne zdobywanie przez studentów wiedzy i umiejętności ogólnohistorycznych, specjalistycznych - związanych z ich zainteresowaniami naukowymi oraz zawodowych – wynikających z wybranej przez nich

³W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁴Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

specjalności. Koncepcja studiów zakłada zatem stopniową - począwszy od studiów pierwszego stopnia, a szczególnie wyraźną na studiach drugiego stopnia - indywidualizację ścieżki kształcenia każdego studenta. Jednostka stawia także na szybkie wdrażanie do procesu kształcenia najnowszych wyników badań naukowych oraz włączanie do procesu kształcenia nowych metod dydaktycznych lub dobrych praktyk zaobserwowanych podczas wyjazdów zagranicznych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów (np. do uczelni w Niemczech, Norwegii, Czech czy Hiszpanii). Tak zarysowana koncepcja kształcenia zgodna jest z misją Uniwersytetu Śląskiego, przyjętą na posiedzeniu Senatu 20 maja 1997 r. oraz realizuje cele strategiczne Uczelni opisane w *Strategii rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na lata 2012-2020* uchwalonej przez Senat Uczelni 24 stycznia 2012 r., w tym m.in. szybkie identyfikowanie potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i uwzględnianie ich przy projektowaniu programów studiów, zachowywanie balansu między koncepcją kształcenia wszechstronnego i specjalizacyjnego, uelastycznienie ścieżek kształcenia.

Oceniany kierunek studiów jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej historia, w zakresie której uczelnia prowadzi szeroko zakrojone badania naukowe (głównie w ramach Wydziału Nauk Społecznych i Instytutu Historii). Dotyczą one wszystkich epok historycznych, zarówno historii powszechnej, jak i historii Polski oraz historii regionalnej czyli dziejów Górnego Śląska. Rozwijają się w kierunkach tradycyjnych (np. historia polityczna, historia myśli politycznej), jak i stosunkowo młodych, będących przestrzenią metodologicznego eksperymentowania (np. historia społeczno-kulturowa, psychohistoria, mikrohistoria). Prowadzone w jednostce badania naukowe powiązane są także z potrzebami prowadzonych na kierunku historia specjalności: archiwalnej i zarządzania dokumentacją, administracyjno-samorządowej i nauczycielskiej.

Oferowane przez Instytut Historii specjalności są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego i przygotowują studentów do podjęcia pracy w jednostkach administracji państwowej i samorządowej różnych szczebli, w archiwach państwowych i zakładowych oraz we wszelkich instytucjach, o złożonym procesie zarządzania dokumentacją, w szkołach różnego typu oraz innych placówkach edukacyjnych i popularyzujących wiedzę historyczną. Oferta specjalności zawodowych jest efektem dialogu z interesariuszami zewnętrznymi, zgłaszającymi uczelni zmiany oczekiwań rynku pracy. W ten sposób powstała np. specjalność administracyjno-samorządowa. Byłą odpowiedzią Wydziału Nauk Społecznych i Instytutu Historii na postulaty samorządowców poszukujących do pracy absolwentów łączących wiedzę o regionie i jego historii (szczególnie historii społeczno-kulturowej) z wiedzą o funkcjonowaniu jednostek samorządowych i zastąpiła prowadzoną od 2001 r. specjalność ogólnohistoryczną, której – w opinii przedstawicieli pracodawców – brakowało komponentu specjalistycznego/zawodowego. Zespół Oceniający PKA rekomenduje jednak częstsze badanie adekwatności programu kształcenia poszczególnych specjalności do zakładanej koncepcji kształcenia przygotowującego do aktywności zawodowej. Wątpliwości wzbudza bowiem związek między oferowaną na specjalności administracyjno-samorządowej historią społeczeństwa (na studiach pierwszego stopnia) i kultury (na studiach drugiego stopnia) epok dawnych (starożytności i średniowiecza), a kompetencjami potrzebnymi w administracji samorządowej i państwowej.

Kierunkowe efekty uczenia się są spójne z koncepcją kształcenia oraz z ogólnoakademickim profilem studiów i - zgodnie z przyporządkowaniem dokonany przez uczelnię - odnoszą się do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych i dyscypliny naukowej historia. W zbiorze kierunkowych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia uwzględniono efekty związane z podstawową wiedzą i terminologią w zakresie nauk humanistycznych i społecznych, z wiedzą szczegółową z historii, z terminologią historyczną i wiedzą o rozwoju badań historycznych oraz efekty związane z umiejętnościami

i kompetencjami nie tylko przygotowującymi do prowadzenia badań naukowych w dyscyplinie historia, ale także pozwalającymi na ich podjęcie, np. „*Potrafi rozpoznać i rozróżnić typy źródeł oraz dokonać ich krytycznej analizy (zewnętrznej i wewnętrznej), uwzględniając reguły warsztatu badawczego historyka*”. W efektach uczenia się dla kierunku „historia” wprost zapisano bowiem badawczy charakter pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia: „*Posiada podstawowe umiejętności badawcze, obejmujące formułowanie i analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowywanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie badań historycznych (przede wszystkim podczas pisania pracy dyplomowej)*.” w efektach uczenia się sformułowanych dla studiów drugiego stopnia położono nacisk na wykorzystanie uporządkowanej i pogłębionej wiedzy z zakresu historii oraz zintegrowanej wiedzy z wybranych nauk humanistycznych i społecznych w działalności badawczej i tym samym na prowadzenie „*badania na pograniczy interdyscyplinarności*”, na doskonalenie krytycznej analizy i interpretacji źródeł historycznych z wykorzystaniem klasycznych narzędzi i metod badawczych historyka oraz nowych podejść metodologicznych oraz na formułowanie krytycznych opinii o dorobku historiografii w oparciu o wiedzę naukową i wyniki badań własnych. Stąd praca dyplomowa na studiach drugiego stopnia winna dowodzić opanowania „*pogłębionych umiejętności badawczych, obejmujących analizę dotychczasowych ustaleń badawczych, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowywanie i prezentację wyników, pozwalających na oryginalne rozwiązywanie problemów w zakresie badań historycznych*”. Tak ambitnie sformułowane kierunkowe efekty uczenia się zakładają progres we wszystkich trzech obszarach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Niewłaściwymi wyjątkami od tej zasady są dwa efekty: jeden dotyczący biegłości językowej oraz drugi, związany z kształceniem zawodowym: „*Posiada podstawową wiedzę o lokalnych instytucjach kultury (m.in. muzealnych i archiwalnych) i orientację we współczesnym życiu kulturalnym miasta i regionu*”. Oba na obu poziomach studiów brzmią tak samo, choć w obu przypadkach pożądane byłoby wraz z upływem czasu pogłębienie wiedzy i poszerzenie umiejętności. Dodatkowo efekt opisujący znajomość języka obcego dość enigmatycznie definiuje jego docelowy poziom („*zgodnie z odrębnymi wymaganiami*”), pomimo tego, że ustawa obliguje wszystkie uczelnie do zapewnienia kształcenia na poziomie B2 ESKJO na studiach pierwszego stopnia i B2+ na studiach drugiego stopnia. Efekty kształcenia jako czytelny komunikat adresowany do kandydatów na studia i studentów nie powinien pozostawiać wątpliwości co do umiejętności uzyskiwanych podczas studiów oraz odsyłać adresatów do innych bliżej nieokreślonych dokumentów.

Specyficzną cechą kierunkowych efektów uczenia się zdefiniowanych dla ocenianego kierunku zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, wynikającą z przyjętej koncepcji kształcenia jest ich powiązanie z indywidualnymi zainteresowaniami studentów. Gros efektów uczenia się na obu poziomach studiów wskazuje epokę historyczną, wybraną przez studenta jako obszar jego specjalizacji naukowej (np. „*Zna i rozumie podstawową terminologię historyczną, ze szczególnym uwzględnieniem wybranej przez siebie epoki historycznej*” – studia I stopnia, „*Zna i rozumie terminologię historyczną na poziomie rozszerzonym, zwłaszcza w zakresie wybranej epoki historycznej*” – studia drugiego stopnia). W mniejszym stopniu widoczne jest drugie założenie koncepcji kształcenia czyli koncentrowanie kształcenia wokół przygotowania do pracy zawodowej. Zaledwie jeden efekt na studiach pierwszego stopnia („*Prawidłowo identyfikuje i dostrzega dylematy, związane z wykonywaniem wybranego zawodu (w zakresie własnej specjalności)*”) oraz dwa efekty na studiach drugiego stopnia („*Prawidłowo definiuje i krytycznie podchodzi do dylematów związanych z wykonywaniem wybranego zawodu (zwłaszcza w zakresie własnej specjalności)*”, „*Potrafi samodzielnie pozyskiwać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować autonomiczne działania, zmierzające do rozwijania zdolności kierowania własną karierą zawodową*”).

(zwłaszcza w zakresie wybranej przez siebie specjalności)”) odnoszą się wprost do kwestii zawodowych, w dodatku dotyczą bardziej postaw niż wiedzy i umiejętności specjalistycznych. Niedosyt ten w przypadku specjalności nauczycielskiej rekompensują efekty uczenia się odrębnie sformułowane dla kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela dla każdego poziomu studiów i uzupełniające efekty kierunkowe. Takich jednak efektów „specjalnościowych” nie zdefiniowano dla pozostałych dwóch specjalności, dla których – szczególnie w przypadku specjalności administracyjno-samorządowej – trudno wskazać adekwatne do celów kształcenia efekty kierunkowe. Większość ambitnie sformułowanych efektów uczenia się na obu poziomach studiów – przy odpowiednim poziomie wiedzy i umiejętności kandydatów na studia – uznać należy za możliwe do osiągnięcia. Wątpliwości wzbudza jednak efekt poświęcony znajomości historycznego rozwoju języka polskiego, szczególnie na studiach pierwszego stopnia. Zespół Oceniający wątpi, by po trzech latach studiów historycznych bez specjalnego kursu językoznawczego student „*posiadał świadomość kompleksowej natury języka polskiego, jego ewolucji i historycznej zmienności jego znaczeń (zwłaszcza w zakresie wybranej przez siebie epoki historycznej)*” i by efekt ten był – szczególnie jego część pierwsza dot. „kompleksowej natury języka polskiego” – możliwy do zweryfikowania.

Studia na ocenianym kierunku na obu poziomach kształcenia w ramach jednej z trzech specjalności przygotowują do pracy w zawodzie nauczyciela. Efekty kształcenia sformułowane dla specjalności nauczycielskiej zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.).

O efektach uczenia się przypisanych do poszczególnych modułów informują zamieszczone na stronie internetowej Instytutu Historii opisy modułów. Trudno je natomiast znaleźć w sylabusach dostępnych w USOS – tylko nieliczne dostarczone przez Jednostkę sylabusy zawierały wypełnioną rubrykę poświęconą efektom uczenia się (np. *Historia średniowieczna Polski, Historia nowożytna powszechna, Historia powszechna 1789-1918*). Jednak efekty sformułowane w sylabusach są inne od tych dostępnych w opisach modułów. To rozproszenie i zróżnicowanie informacji o realizowanych zajęciach z pewnością nie ułatwia studentom oraz interesariuszom zewnętrznym orientacji w realizowanym programie studiów. Różny jest także sposób definiowania efektów uczenia się dla poszczególnych modułów przyjęty w opisach modułów. Tylko dla części modułów uszczegółowiono kierunkowe efekty uczenia się (np. dla *Historii powszechnej 1789-1918*). W wielu przypadkach ograniczono się jedynie do przypisania do modułu wybranych efektów kierunkowych. Takie rozwiązanie nie ma żadnego waloru informacyjnego, a nawet wprowadza studenta w błąd. Student zainteresowany historią średniowiecza nie jest w stanie podczas realizacji modułu *Historia Polski 1795-1918* osiągnąć efektu: „*Posiada uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu historii, ze szczególnym uwzględnieniem wybranej przez siebie epoki historycznej*”, bowiem ani wykład ani ćwiczenia z historii Polski XIX wieku nie dostarczą mu wiedzy o wiekach średnich. Co więcej, zwalnia studenta z konieczności obecności na innych zajęciach, którym przypisano te same kierunkowe efekty uczenia się. Skoro zaliczając moduł *Historia Polski 1795-1918* wykazał, że „*posiada umiejętność budowania samodzielnej wypowiedzi, w której wykorzystuje merytoryczne argumenty (także opinie innych autorów) i formułuje samodzielne wnioski*”, to może zakładać, że nie musi go już powtarzać na innych przedmiotach. Niemożliwe jest także osiągnięcie tak wielu efektów kierunkowych przypisanych do przedmiotów o niewielkiej liczbie godzin zajęć. Tak np. 15-godzinnyim ćwiczeniom *Historia nowożytna Polski – przegląd źródeł* przypisano aż 19 kierunkowych efektów uczenia się, w tym także ten odnoszący się do pracy dyplomowej: „*Posiada podstawowe umiejętności badawcze, obejmujące formułowanie i analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowywanie i prezentację wyników,*

pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie badań historycznych (przede wszystkim podczas pisania pracy dyplomowej)”.

Te same zastrzeżenia dotyczą kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego. Wszystkim przedmiotom składającym się na moduł 2 z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela (Dz. U. nr 25, poz. 131), przypisano te same efekty uczenia się z pominięciem specyfiki przedmiotowej psychologii i pedagogiki oraz przygotowania do pracy na danym etapie edukacyjnym. Wzorcowo natomiast sformułowano efekty uczenia się dla przedmiotów wchodzących w skład modułu 3 czyli modułu dydaktycznego.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 - kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku „historia” prowadzonym na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach są zgodne z misją i strategią tej uczelni, mieszczą się w dyscyplinie historia, do której kierunek został przyporządkowany. Są także powiązane z działalnością badawczą prowadzoną na Uniwersytecie Śląskim, szczególnie na Wydziale Nauk Społecznych i w Instytucie Historii w zakresie historii i zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy, czego dowodem jest dostosowanie oferty specjalności zawodowych do oczekiwań sygnalizowanych przez pracodawców.

Kierunkowe efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną historia, do której przyporządkowano oceniany kierunek studiów. W większości opisują w sposób trafny, specyficzny i realistyczny wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiąmane przez studentów, choć nie wskazują w sposób jednoznaczny poziomu biegłości językowej w zakresie znajomości języka obcego, jaką student powinien osiągnąć po studiach pierwszego i drugiego stopnia. W minimalnym tylko stopniu odnoszą się do kształcenia specjalistycznego, związanego z zawodowym runkiem pracy, nie zostały też – z wyjątkiem specjalności nauczycielskiej – wzbogacone o dodatkowe efekty, specyficzne dla poszczególnych specjalności. Efekty uczenia się dla specjalności nauczycielskiej są zgodne z wymaganiami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela. Tylko w niektórych przypadkach efekty uczenia się przypisane do modułów zajęć lub zajęć zostały uszczegółowione, są trafne i specyficzne. W opisach wielu modułów pomieszczono wyłącznie efekty kierunkowe niemożliwe do osiągnięcia w tak krótkim czasie i przy ograniczonych ze względu na wyznaczone cele treściach. Również efekty uczenia się przypisane do zajęć składających się na moduł kształcenia psychologiczno-pedagogicznego nie zostały uszczegółowione i – wbrew wymaganiom ministerialnego rozporządzenia – nie odnoszą się do poszczególnych etapów edukacyjnych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Należy sformułować efekty dla specjalności archiwalnej i administracyjno-samorządowej.
2. Należy sformułować specyficzne efekty uczenia się dla każdego z modułów/przedmiotów, które odnosić się będą do efektów kierunkowych.

3. Należy sformułować specyficzne efekty uczenia się dla wszystkich przedmiotów przygotowujących do pracy w zawodzie nauczyciela w zakresie psychologiczno-pedagogicznym, z odniesieniem do etapów edukacyjnych.
4. Należy jednoznacznie określić poziom biegłości językowej osiąganey w zakresie języka obcego na studiach pierwszego stopnia i osobno – na studiach drugiego stopnia.
5. Należy uporządkować opisy modułów, likwidując rozbieżności między opisami zamieszczonymi na stronie internetowej Instytutu Historii a znajdującymi się w sylabusach dostępnych w USOS.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Studia pierwszego stopnia na ocenianym kierunku trwają 6 semestrów i obejmują na studiach stacjonarnych na specjalności *nauczycielskiej* i specjalności *archiwalnej i zarządzania dokumentacją* – po 2055h zajęć każda, na specjalności *administracyjno-samorządowej* – 1980h zajęć, na studiach niestacjonarnych ze specjalnością *archiwalna i zarządzania dokumentacją* – 1274h, a ze specjalnością nauczycielską – 1384h. Czas trwania studiów i liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pozwala na osiągnięcie efektów uczenia się zdefiniowanych dla studiów historycznych o profilu ogólnoakademickim i stopnia.

Grupę przedmiotów wspólnych, obowiązkowych dla wszystkich studentów stanowi przede wszystkim chronologiczny kurs historii Polski i powszechnej od starożytności po wiek XX, służący osiągnięciu efektów z zakresu wiedzy o przeszłości oraz podstawowych umiejętności z warsztatu badawczego historyka. Towarzyszą mu zajęcia o charakterze pomocniczym, dostarczające studentom narzędzi do badań historycznych (np. *Wstęp do badań historycznych*, *Nauki pomocnicze historii*, *Język łaciński*) oraz przedmioty poszerzające wiedzę z zakresu innych nauk (np. *Zarys historii filozofii*, *Wstęp do socjologii*) i rozwijające kompetencje informatyczne studentów. Począwszy od I semestru przez cały okres studiów studenci pogłębiają wiedzę z interesującej ich tematyki i rozwijają umiejętności warsztatowe podczas zajęć historycznych do wyboru, do których należą *Wykłady monograficzne*, *Zajęcia projektowe z wybranej epoki*, *Pracownie dyplomowe*, *Seminaria*. Przez pierwsze dwa lata studiów doskonali także znajomość wybranego języka obcego. Kształcenie kompetencji zawodowych w ramach wybranej specjalności rozpoczyna się od II semestru. Programy studiów pierwszego stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych spełniają wymóg min. 30% punktów ECTS przyporządkowanych do zajęć do wyboru, określony w rozporządzeniu MNiSW w sprawie studiów (wcześniej również w rozporządzeniu MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów). Obowiązek zapewnienia studentom na kierunku humanistycznym zajęć z nauk społecznych, którym przypisano min. 5 pkt ECTS nie został jednak spełniony w pełni. Zajęć takich mają za mało studenci wybierający specjalność archiwalną i zarządzania dokumentacją. Jedyńm oferowanym im przedmiotem z nauk społecznych jest *Wstęp do socjologii* realizowany w wymiarze 15h, któremu przypisano 1 pkt ECTS. Pozostali studenci mają kontakt z naukami społecznymi w wymaganym wymiarze punktów ECTS w ramach swoich specjalności zawodowych.

Treści kształcenia przedstawione w sylabusach zajęć w pełni zasadne z punktu widzenia ich nazwy i określonych celów w wielu przypadkach nie odpowiadają przypisanym do przedmiotów kierunkowym efektom uczenia się. Dzieje się tak, gdyż wielu przedmiotom nie przypisano specyficznych efektów uczenia się, będących uszczegółowieniem efektów

kierunkowych. Tak np. treści kształcenia szczegółowo wymienione w sylabusie zajęć *Historia Polski 1795-1918* nie pozwolą studentowi osiągnąć przypisanego do tych zajęć kierunkowego efektu uczenia się z zakresu wiedzy: „*Posiada uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu historii, ze szczególnym uwzględnieniem wybranej przez siebie epoki historycznej*”, chyba że wiek XIX okaże się właśnie tą epoką, którą w sposób szczególny student się interesuje. Jeśli tak nie jest, to zajęcia nie dostarczą mu wiedzy o wybranej przez niego epoce. Treści programowe, jakkolwiek w wielu przypadkach nie odpowiadają przypisanym do przedmiotów efektom uczenia się, to uwzględniają aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie historia. Zapewniają też uzyskanie wszystkich kierunkowych efektów uczenia się. Liczba godzin zajęć przeznaczona na realizację poszczególnych przedmiotów w zdecydowanej ich większości pozwala na wprowadzenie wszystkich zaplanowanych treści programowych. Wątpliwości wzbudza jedynie *Wstęp do socjologii*, na który przeznaczono zaledwie 15h oraz lektorat z języka łacińskiego, zaplanowany na dwa semestry w łącznym wymiarze 60h zajęć. Niemożliwe wydaje się omówienie podczas 15h ćwiczeń podstawowych pojęć i metod badawczych socjologii oraz związków tej nauki z badaniami historycznymi, co zapowiadają efekty zdefiniowane dla tego przedmiotu, np. „*posiadanie wystarczającej wiedzy z zakresu socjologii, aby umożliwiła ona prowadzenie badań uwzględniających podejście interdyscyplinarne do problemów*”, „*posiadanie podstawowej wiedzy z zakresu metodologii i technik badawczych stosowanych w naukach społecznych*”. Również osiągnięcie podstawowej znajomości języka łacińskiego, pozwalającej na pracę ze źródłem historycznym, wykorzystywanym w pracach pisemnych i wystąpieniach publicznych, oczekiwane w zdefiniowanych dla przedmiotu *Język łaciński* (cz. 1 i 2) efektach uczenia (np. „*student posiada umiejętność przygotowania typowych pisemnych prac historycznych (z uwzględnieniem języka łacińskiego), wykorzystujących podstawowe ujęcia teoretyczne i dostępną bazę źródłową*”, „*student posiada umiejętność przygotowania typowych ustnych wystąpień historycznych (z uwzględnieniem języka łacińskiego), wykorzystujących podstawowe ujęcia teoretyczne i dostępną bazę źródłową*”) wymaga zdecydowanie większej liczby zajęć. Zespół Oceniający PKA rekomenduje więc zwiększenie liczby godzin zajęć z obu przedmiotów bądź redefiniowanie efektów uczenia się do nich przypisanych.

Treści programowe specjalności nauczycielskiej na studiach pierwszego stopnia, liczba godzin zajęć i punktów ECTS do nich przypisanych oraz sekwencja zajęć w pełni uwzględniają wymagania sformułowane w rozporządzeniu MNiSW w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela.

Studia drugiego stopnia na ocenianym kierunku trwają 4 semestry i obejmują na specjalności administracyjno-samorządowej – 1060h zajęć, na specjalności archiwalnej i zarządzania dokumentacją – 1045h zajęć, na specjalności nauczycielskiej – 1210h czyli ok. 150h więcej, bowiem specjalność ta na tym poziomie studiów przygotowuje do nauczania dwóch przedmiotów: historii i wos. Czas trwania studiów i liczba godzin zajęć pozwala na osiągnięcie efektów uczenia się zdefiniowanych dla studiów historycznych o profilu ogólnoakademickim drugiego stopnia, o ile kompetencje studentów rozpoczynających kształcenie świadczą o przygotowaniu do prowadzenia badań w obszarze nauk humanistycznych, ewentualnie społecznych.

Tak jak w programie studiów pierwszego stopnia, tak i w programie studiów magisterskich wyodrębniono grupę przedmiotów obligatoryjnych dla wszystkich studentów. Skoncentrowane są one na metodach i narzędziach badawczych, naukach pomocniczych historii oraz historii historiografii, a także na specjalistycznej wiedzy historycznej z obszaru historii państwa i prawa oraz historii lokalnej czyli historii Śląska. Towarzyszą im zajęcia pozwalające na rozwijanie zainteresowań naukowych studentów i prowadzenie badań w zakresie im odpowiadającym (wykłady monograficzne, seminaria, translatoria, zajęcia projektowe) oraz doskonalące umiejętności zawodowe, związane z pracą w archiwach państwowych

i zakładowych, w administracji państwowej i samorządowej oraz w szkolnictwie. Program studiów drugiego stopnia spełnia wymóg min. 30% punktów ECTS przyporządkowanych do zajęć do wyboru. Wszystkim studentom zapewniono także zajęcia z nauk społecznych, którym przypisano nie mniej niż 5 pkt ECTS.

Treści kształcenia przedstawione w sylabusach zajęć – podobnie jak na studiach pierwszego stopnia - w pełni zasadne z punktu widzenia celów tych zajęć w niektórych przypadkach nie odpowiadają przypisanym do przedmiotów kierunkowym efektom uczenia się, bowiem efekty te bądź nie zostały uszczegółowione, bądź zostały niewłaściwie dobrane. Dobrym przykładem są tu *Zajęcia projektowe z wybranych zagadnień historii*. W semestrze letnim 2017/2018 w ramach tego modułu studentom oferowano 15h ćwiczeń *Ukraina i Ukraińcy*. Proponowane w ich ramach treści nie korespondowały z przypisanym do przedmiotu efektem: „systematycznie uczestniczy w życiu kulturalnym i popularno-naukowym, wykorzystując różne możliwości udziału”, nie odpowiadały też efektowi: „posiada szczegółową wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i aktualnym stanie badań w zakresie nauk historycznych i pokrewnych, zwłaszcza w zakresie wybranej epoki historycznej” czy „zna i rozumie terminologię historyczną na poziomie rozszerzonym, zwłaszcza w zakresie wybranej epoki historycznej”, gdyż oferowane zajęcia były raczej kursem historii Ukrainy od średniowiecza po wiek XX i nie odpowiadały na szczególne zainteresowania studentów daną epoką historyczną. Trzeba jednak podkreślić, że problem ten jest na studiach drugiego stopnia występuje zdecydowanie rzadziej niż na studiach pierwszego stopnia, a treści programowe, uwzględniają aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie historia. Zespół Oceniający zachęca więc do przeglądu sylabusów i uspoźnienia treści kształcenia z efektami uczenia się, które winne być właściwie uszczegółowione.

Treści programowe specjalności nauczycielskiej na studiach drugiego stopnia, liczba godzin zajęć i punktów ECTS do nich przypisanych oraz sekwencja zajęć w pełni uwzględniają wymagania sformułowane w rozporządzeniu MNiSW w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela.

Zarówno czas trwania studiów pierwszego i drugiego stopnia, jaki i nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów na obu poziomach zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich kierunkowych efektów uczenia się. Oszacowanie nakładu pracy studenta niezbędnego do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do poszczególnych przedmiotów nie wzbudza zastrzeżeń na studiach pierwszego stopnia. Jednak na studiach drugiego stopnia gros przedmiotów zostało przeszacowanych, a przypisane punkty ECTS nie odpowiadają liczbie godzin zajęć i liczbie godzin pracy studenta, założonej w opisach modułów dostępnych na stronie internetowej Instytutu Historii. Dotyczy to przede wszystkim przedmiotów z programu *specjalności administracyjno-samorządowej* oraz *specjalności archiwalnej i zarządzania dokumentacją*. W ramach tej pierwszej nieuzasadniona jest punktacja ECTS przypisana do przedmiotu *Historia kultury*, realizowanego osobno dla każdej epoki historycznej. *Historii kultury starożytnej* przypisano 6 pkt ECTS, choć łączny czas pracy studenta (podczas zajęć i poza nimi) wskazany w opisie modułu to 130h, co odpowiada najwyżej 5 pkt ECTS. W przypadku *Historii kultury średniowiecznej* przeszacowanie jest podobne, ale już dla *Historii kultury nowożytnej*, *Historii kultury XIX wieku* lub *Historii kultury XX wieku* – zdecydowanie większe. W przypadku pierwszych dwóch przedmiotów łączny czas pracy studenta to 90h, co odpowiada 3 (ewentualnie 4), ale nie 6 (*Historia kultury nowożytnej*) czy 7 pkt ECTS (*Historia kultury XIX wieku*), w przypadku ostatniego – 65h czyli 2 (ewentualnie 3), a nie 7 pkt ECTS. w programie *specjalności archiwalnej i zarządzania dokumentacją* przeszacowania w punktacji ECTS dotyczą *Urzędów, kancelarii i archiwów w Europie od średniowiecza do końca XVIII w.*, którym przypisano 5 pkt ECTS, choć łączna liczba godzin pracy studenta nie przekracza 75, czemu odpowiada nie więcej niż 3 pkt ECTS oraz *Urzędów, kancelarii i archiwów w Europie w XX wieku*, którym przypisano 7 pkt ECTS przy czasie pracy studenta szacowanym na 160h, czemu odpowiada 5 (ewentualnie 6) pkt

ECTS, Komputerowego edytorstwa publikacji elektronicznych, którym przypisano 4 pkt ECTS przy 75h pracy studenta, a więc przynajmniej o 1 pkt ECTS za dużo. Zdarzają się także niedoszacowania. Studenci pracując po 90h w ramach przedmiotu *Historia Śląska 2* i *Historia Śląska 3* otrzymują tylko po 2 pkt ECTS, choć powinni przynajmniej po 3. Analogicznie, w przypadku *Poloników na świecie* studenci uzyskują tylko 3 pkt ECTS, choć – według opisu modułów - pracowali średnio 120h.

Programy studiów na kierunku „historia” pierwszego i drugiego stopnia obejmują zajęcia związane z prowadzoną w uczelni działalnością badawczą w dyscyplinie historia, do której przyporządkowano kierunek studiów w wymiarze punktów ECTS wymaganym przepisami prawa. Oba programy przewidują także zajęcia skoncentrowane na pogłębianiu znajomości języka obcego. Na studiach pierwszego stopnia studenci zobligowani są do zaliczenia 120h lektoratu z języka obcego (8 pkt ECTS), a na studiach drugiego stopnia – 60h Translatorium dla historyków (5 pkt ECTS).

Zajęcia na kierunku „historia” prowadzone są w formie wykładów, seminariów, ćwiczeń oraz laboratoriów. Zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia przeważają formy zajęć sprzyjające aktywnej postawie studenta oraz wykorzystaniu zróżnicowanych metod dydaktycznych. Prawdopodobnie ta dotyczy zarówno zajęć stricte historycznych, jak i oferowanych w ramach specjalności zawodowych. Na obu poziomach studiów przyjętym formom zajęć odpowiadają stosowane metody kształcenia. Wykłady zwykle wzbogacane są prezentacją multimedialną, analizą przykładowego źródła historycznego (pisanego lub ikonograficznego) i łączone z dyskusją podsumowującą. Podczas ćwiczeń, seminariów i laboratoriów dominuje dyskusja, rozmowa nauczająca i analiza materiałów źródłowych. Studenci pracując zespołowo lub indywidualnie przygotowują referaty i prezentacje multimedialne, uczestniczą także w realizacji projektów, wykonują ćwiczenia praktyczne (np. z edycji tekstów). Najbardziej zróżnicowane metody dydaktyczne stosuje się na zajęciach ze specjalności nauczycielskiej, gdzie oprócz w/w pojawia się także np. mapa myśli, drama, twórcze rozwiązywanie problemów. Zarówno formy zajęć, jak i wykorzystywane przez wykładowców metody dydaktyczne umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej oraz udział w pracach badawczych, pozwalają też studentom na osiągnięcie kierunkowych efektów uczenia się oraz uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia lub B2+ na poziomie studiów drugiego stopnia.

Praktyki zawodowe na ocenianym kierunku studiów są obowiązkowe. Stanowią one integralną częścią kształcenia zawodowego realizowanego na obu poziomach studiów w ramach specjalności: *nauczycielskiej, archiwalnej i zarządzania dokumentacją oraz administracyjno-samorządowej*. Praktyka na specjalności nauczycielskiej na studiach pierwszego stopnia obejmuje łącznie 150h, w tym 30h praktyk psychologiczno-pedagogicznych, odbywanych na II roku studiów i 120h praktyk dydaktycznych, odbywanych w szkole podstawowej na III roku studiów. Na studiach drugiego stopnia łączna liczba godzin praktyk na specjalności nauczycielskiej to 210h zajęć, w tym na praktykę psychologiczno-pedagogiczną przeznaczono 30h, na praktykę nauczania historii w szkołach ponadpodstawowych – 120h, na praktykę nauczania wos także w szkołach ponadpodstawowych – 60h. Łączna liczba godzin praktyk, ich usytuowanie w programie studiów oraz realizowane podczas nich treści kształcenia zgodne są ze standardami kształcenia nauczycieli, opisanymi w rozporządzeniu MNiSW w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela i pozwalają na osiągnięcie wszystkich zdefiniowanych dla praktyk nauczycielskich efektów uczenia się. Praktyka na pozostałych dwóch specjalnościach trwa po 90h na każdym poziomie studiów. Wymiar tych praktyk w opinii pracowników Instytutu Historii, wyrażonej podczas spotkania z Kierunkowym Zespołem Zapewniania Jakości Kształcenia w dniu 25 września 2018 r. jest zbyt krótki. Także autorzy sprawozdania z praktyk zawodowych zrealizowanych w roku akademickim 2017/2018

za niewłaściwe uznali skrócenie praktyk administracyjnych i archiwalnych, które nastąpiło de facto wraz ze zmianą zapisu w programie studiów z 4 tygodni na 90h. Zespół Oceniający przychylił się do tych opinii i rekomenduje wydłużenie czasu praktyki do 120h, co w przeliczeniu na tygodnie pracy studenta (po 30h tygodniowo) daje 4 tygodnie. Na studiach pierwszego stopnia dla obu praktyk (archiwalnej i administracyjnej) nie sformułowano efektów specyficznych. Obu przypisano wybrane, w dodatku te same kierunkowe efekty uczenia się. Kierując się wyłącznie efektami uczenia się student mógłby więc oczekiwać zaliczenia praktyki archiwalnej po 90h praktykowania w gminnym urzędzie i odwrotnie – zaliczenia praktyki administracyjnej po 90h pracy w archiwum państwowym. Ponadto biorąc pod uwagę cele i treści kształcenia opisane w sylabusie praktyk osiągnięcie niektórych z tych efektów jest z pewnością niemożliwe. Tak np. efekt *„potrafi samodzielnie pozyskiwać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, pracując pod kierunkiem opiekuna naukowego”* zdefiniowany dla praktyki administracyjnej na studiach pierwszego stopnia jest nieosiągalny w ramach praktyki, podczas której *„studenci zapoznają się: z funkcjonowaniem instytucji i urzędów administracji samorządowej i państwowej oraz z obowiązującymi w nich normami prawnymi, kompetencjami poszczególnych wydziałów i komórek organizacyjnych urzędu oraz funkcjonowaniem miejscowego archiwum zakładowego, obsługą klienta urzędu, etapami pracy urzędników podczas załatwiania spraw, komputerowymi systemami obsługi petentów oraz elektronicznym i zwykłym obiegiem dokumentacji”*. Na studiach drugiego stopnia problem braku uszczegółowienia efektów uczenia się dotyczy wyłącznie praktyki administracyjno-samorządowej.

Dobór miejsc odbywania praktyk oraz dostępne tam infrastruktura i wyposażenie na specjalności *nauczycielskiej, archiwalnej i zarządzania dokumentacją oraz administracyjno-samorządowej* są właściwe, tj. zgodne z celami praktyk i umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się właściwych dla tych praktyk (z wyjątkiem tych efektów, które nie zostały odpowiednio dobrane lub uszczegółowione). Organizacja wszystkich praktyk zawodowych na ocenianym kierunku studiów i nadzór nad ich realizacją odbywa się w oparciu o zasady formalnie przyjęte i opublikowane na stronie internetowej Instytutu Historii. Wskazują one osoby, które odpowiadają za organizację i nadzór nad praktykami oraz określają zakres ich zadań i odpowiedzialności, wymieniają kryteria, które muszą spełniać placówki, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, przewidują reguły zatwierdzania miejsca odbywania praktyki samodzielnie wybranego przez studenta, warunki kwalifikowania na praktykę, a także procedurę potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w miejscu pracy. Kompetencje i doświadczenie opiekunów praktyk oraz ich liczba umożliwiają prawidłową realizację praktyk.

Organizacja procesu kształcenia na kierunku „historia” w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, tj. rozplanowanie zajęć oraz harmonogram egzaminów i zaliczeń jest zgodna z higieną pracy, zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się, pozwala studentom na równomierne rozłożenie wysiłku w czasie.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 - kryterium spełnione

Uzasadnienie

Treści programowe realizowane na ocenianym kierunku studiów uwzględniają aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie historia oraz wyniki działalności naukowej w tej dyscyplinie, prowadzonej w Instytucie Historii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jednak brak specyficznych efektów uczenia się sformułowanych dla niektórych zajęć lub grup zajęć, w tym praktyk zawodowych bądź niewłaściwe przypisanie efektów kierunkowych przyczyniło się do niezgodności treści kształcenia z wybranymi efektami uczenia się. Zespół Oceniający rekomenduje więc uspoźnienie treści kształcenia z uszczegółowionymi efektami uczenia się. Harmonogram realizacji programu studiów oraz

formy i organizacja zajęć (z wyłączeniem specjalności nauczycielskiej), a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Niektóre (nieliczne) przedmioty na studiach pierwszego stopnia wymagają jednak zwiększenia liczby godzin zajęć. z kolei na studiach drugiego stopnia punktacja ECTS została w kilku przypadkach wyraźnie zawyżona lub zaniżona. Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie kształcenia oraz umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Na studiach pierwszego stopnia Jednostka nie zapewnia wszystkim studentom zajęć z nauk społecznych w wymiarze określonym przepisami (w przypadku studiów drugiego stopnia problemu takiego nie zdiagnozowano). Zespół Oceniający rekomenduje ich wprowadzenie. Organizacja praktyk zawodowych, w tym formalna strona tego procesu oraz dobór miejsc praktyk i dostępna tam infrastruktura, kompetencje opiekunów praktyk nie wzbudzą żadnych wątpliwości. Zespół Oceniający zachęca jednak do wydłużenia czasu praktyki na *specjalności administracyjno-samorządowej* oraz *archiwalnej i zarządzania dokumentacją* oraz uspołnieniu celów, treści i efektów tych praktyk, przedstawionych w opisach modułów i sylabusach. Na ocenianym kierunku studiów prowadzone jest kształcenie przygotowujące do zawodu nauczyciela. Odbywa się ono zgodnie z wymaganiami ministerialnego rozporządzenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Rekrutacja na studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku „historia” prowadzonym przez Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbywa się na podstawie Uchwały Senatu. Warunki rekrutacji, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne przedstawione w ogólnouniwersyteckim systemie IRK są bezstronne - zapewniają kandydatom, w tym osobom z niepełnosprawnością, równe szanse w procesie rekrutacyjnym i podjęciu studiów na ocenianym kierunku. Nie w pełni są jednak przejrzyste, a uwaga ta dotyczy zarówno studiów pierwszego jak i drugiego stopnia. Według informacji dostępnej w systemie IRK, kandydaci podczas składania dokumentów dokonują wyboru specjalności zawodowej. Nie oznacza to jednak, że na pewno podejmą w jej ramach kształcenie, bowiem według opisu dostępnego na stronie internetowej „o uruchomieniu danej specjalności decyduje liczba zgłoszeń uregulowana odrębnymi przepisami”. Nie sprecyzowano jednak o jakie przepisy chodzi, nie poinformowano gdzie znaleźć można informację o wymaganej minimalnej liczbie zgłoszeń. W efekcie kandydat na studia nie jest w stanie oszacować ryzyka niepodjęcia kształcenia w wybranej przez siebie specjalności zawodowej. W przypadku studiów drugiego stopnia informacja o specjalnościach zawodowych jest także niepełna i nieadekwatna. W opisie kierunku wśród oferowanych specjalności wymieniono bowiem 4 specjalności zawodowe – oprócz *nauczycielskiej*, *archiwalnej i zarządzania dokumentacją*, *administracyjno-samorządowej* także *dokumentację dziedzictwa kulturowego*, o której milczą wszystkie dokumenty programowe i której nie prezentuje się ani na stronie Wydziału ani Instytutu. Przedstawione w systemie IRK na podstawie stosownej uchwały Senatu zasady rekrutacji na

studia drugiego stopnia nie wskazują także na żadne wymagania stawiane kandydatom wybierającym daną specjalność zawodową. Oznacza to, że *specjalność nauczycielską* na studiach drugiego stopnia, skoncentrowaną na kształceniu w szkołach ponadpodstawowych może wybrać absolwent studiów pierwszego stopnia nieposiadający odpowiedniego przygotowania merytorycznego, psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego, co uznać należy za niezgodne z obowiązującymi przepisami. Co więcej, opis specjalności nauczycielskiej na studiach drugiego stopnia dostępny w systemie IRK, wbrew programowi studiów informuje, że specjalność ta przygotowuje do nauczania w szkołach podstawowych. Zasady rekrutacji nie rozstrzygają także, czy możliwe jest podjęcie na studiach drugiego stopnia kształcenia na specjalności *archiwalnej i zarządzania dokumentacją* albo *administracyjno-samorządowej* bez zaliczenia tej specjalności na studiach pierwszego stopnia. Rekrutacja na stacjonarne studia licencjackie jest selektywna. o wyborze kandydatów decyduje konkurs świadectw maturalnych, w którym brane są pod uwagę wyniki pisemnego egzaminu maturalnego z języka polskiego, jednego języka obcego, matematyki i jednego przedmiotu do wyboru. Najwyższą wagę przypisano temu ostatniemu – zdawanemu wyłącznie na poziomie rozszerzonym. Pozostałe trzy zdawane są na poziomie podstawowym i mogą być dodatkowo zdawane na poziomie rozszerzonym. Jeśli kandydat na studia zdawał dany przedmiot na obu poziomach, to w procesie rekrutacji brany jest pod uwagę korzystniejszy wynik. Uczelnia nie stosuje jednak żadnego mnożnika uwypuklającego różnicę między rozszerzonym i podstawowym poziomem egzaminu maturalnego, a przecież 60% z egzaminu z matematyki na poziomie rozszerzonym to zdecydowanie wyższy poziom wiedzy i umiejętności matematycznych niż 65% na poziomie podstawowym. Zespół Oceniający rekomenduje więc rozważenie zastosowania narzędzi promujących podejmowanie egzaminów o wyższym poziomie trudności. Warto też pogłębić refleksję o kompetencjach wymaganych od kandydatów na studia historyczne pierwszego stopnia. Istnieje bowiem zasadnicza różnica w przygotowaniu do podjęcia tych studiów między kandydatem, który na poziomie rozszerzonym zdawał biologię i tym, który na tym samym poziomie zdawał historię. Skoro efekty uczenia się zdefiniowane dla ocenianego kierunku studiów skoncentrowane są na historii oraz w mniejszym stopniu na innych naukach humanistycznych oraz naukach społecznych to ich osiągnięcie wymaga odpowiednio wysokich kompetencji „na wejściu” z przedmiotów szkolnych odnoszących się do nauk społecznych i humanistycznych, a nie np. przyrodniczych. Kandydatom na studia niestacjonarne nie są stawiane żadne wymagania dodatkowe poza zdaniem egzaminu maturalnego. Efekty uczenia się, identyczne dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, ambitnie sformułowane, bo zakładające posługiwanie się umiejętnościami badawczymi kluczowymi dla historii jako dyscypliny naukowej, są niemożliwe do osiągnięcia przez studentów, którzy na studia te trafiają z minimalnymi wynikami z podstawowych egzaminów maturalnych. Przewaga liczebna studentów o takich kompetencjach może w istotny sposób przyczynić się do obniżenia poziomu zajęć adresowanych do wszystkich studentów studiujących niestacjonarnie, zniechęcając tym samym tych o zaawansowanej wiedzy i umiejętnościach do kontynuowania studiów historycznych. Studia drugiego stopnia na ocenianym kierunku studiów (zarówno stacjonarne, jak i niestacjonarne) adresowane są do absolwentów wszystkich kierunków studiów, w szczególności do tych, którzy posiadają „*wiedzę i umiejętności z obszaru nauk humanistycznych albo społecznych*”. W przypadku osób, które ukończyły studia z innych nauk, np. przyrodniczych bądź ścisłych oczekuje się „*zainteresowania naukami społecznymi*” oraz gotowości do uzupełnienia w ramach pracy własnej „*wiedzy z zakresu podstawowych zagadnień historii*” oraz „*doskonalenia umiejętności wykorzystania podstawowej wiedzy teoretycznej do analizowania procesów i zjawisk*” czy „*dostrzegania, diagnozowania oraz racjonalnego i krytycznego oceniania uwarunkowań oraz przebiegu procesów i zjawisk*”. Dziwić może faworyzowanie nauk społecznych na kierunku studiów przypisanym wyłącznie

do nauk humanistycznych i dyscypliny historia. Dodatkowo, wymagania te nie są w procesie rekrutacji w żaden sposób weryfikowane, a rekrutacja nie ma charakteru selektywnego. Aż do wypełnienia limitu miejsc na studia drugiego stopnia przyjmowany jest każdy absolwent studiów pierwszego lub drugiego stopnia albo jednolitych magisterskich, bez względu na osiągnięte wcześniej wyniki, ukończony kierunek studiów, czy zainteresowania. Mechanizm selektywny stosowany jest dopiero gdy liczba chętnych okaże się większa niż liczba miejsc, co przy obowiązującym limicie (75) jest mało prawdopodobne. z przedstawionych przez Jednostkę danych wynika, że taka sytuacja nie miała dotąd miejsca. Oznacza to, że na studiach magisterskich na kierunku „historia” znaleźć może się zarówno absolwent tego samego kierunku, jak i absolwent studiów z obszaru nauk ścisłych czy przyrodniczych. o ile pierwszy z nich podczas studiów pierwszego stopnia został przygotowany do prowadzenia badań w dyscyplinie historia, do której przypisano też studia drugiego stopnia, a nawet w pracy dyplomowej wykazał się umiejętnościami badawczymi, to pozostali takiego przygotowania nie posiadają. W tym samym czasie czyli w ciągu czterech semestrów muszą jednak zostać włączeni do badań naukowych i przedstawić pracę dyplomową świadczącą o opanowaniu warsztatu badawczego historyka, będącą oryginalnym rozwiązaniem problemu badawczego z zakresu historii, krytycznie odnoszącą się do dotychczasowych ustaleń historiografii. Program studiów nie przewiduje rozwiązania systemowego, które gwarantowałoby możliwość uzupełnienia niezbędnych kompetencji, wręcz odwrotnie – już na etapie rekrutacji kandydaci informowani są o tym, że pracę tę będą musieli wykonać sami. W tych okolicznościach osiągnięcie założonych efektów kształcenia w ciągu czterech semestrów studiów magisterskich w przypadku absolwentów kierunków spoza obszaru nauk humanistycznych i społecznych jest niemożliwe. Na brak odpowiedniego przygotowania pod względem warsztatowym do udziału w seminarium magisterskim części studentów ocenianego kierunku zwracali także uwagę pracownicy Instytutu Historii obecni na spotkaniu z Kierunkowym Zespołem Zapewniania Jakości Kształcenia w dniu 26 września 2017 r. Zespół Oceniający rekomenduje więc wprowadzenie obowiązku uzupełniania brakujących kompetencji wybranymi zajęciami ze studiów licencjackich lub innego narzędzia pozwalającego na nadrobienie braków kompetencyjnych albo podniesienie wymagań rekrutacyjnych.

Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów określa *Uchwała Senatu UŚ z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie zasad organizacji w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza edukacją formalną*. Opisane w niej oraz opisane na stronie Uczelni procedury, narzędzia i kryteria oceny efektów uczenia się zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny stopnia ich osiągnięcia, jak i adekwatności do efektów zdefiniowanych w programie studiów.

Uznawanie efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej przebiega zgodnie z zasadami i procedurami opisanymi w Regulaminie studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, przyjętym Uchwałą nr 563 Senatu UŚ z dnia 26 kwietnia 2016 r., dostępnym na stronie internetowej Uczelni. Podejmując decyzję o uznaniu efektów kształcenia dziekan kieruje się zbieżnością efektów kształcenia zdefiniowanych dla danych przedmiotów. Regulamin studiów określa także zasady przeniesienia się na studia z innej uczelni lub z innego kierunku na tej samej uczelni. Szczegółowe warunki przeniesienia określa Dziekan. Osobie przenoszącej się uznawane są zaliczone dotąd etapy studiów, pod warunkiem uzupełnienia wskazanych różnic programowych.

Podstawowe zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się określone są w Regulaminie Studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, w roz. IV: Egzaminy i zaliczenia, VI: Praca dyplomowa i VII: Egzamin dyplomowy. Zapewniają one bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji, a także równe traktowanie wszystkich studentów. Odnoszą się do postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych

z weryfikacją i oceną efektów uczenia, wskazują także na sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem, związane z zaliczaniem modułów i procesem dyplomowania. Studenci zgromadzeni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie zgłosili zastrzeżeń wobec metod i kryteriów oceniania. Potwierdzili, że cały proces weryfikacji efektów kształcenia omawiany jest z nimi szczegółowo podczas pierwszych zajęć. Zasady oceniania uznali za przejrzyste i zrozumiałe, potwierdzili też, że nie ulegają one zmianom w trakcie trwania roku akademickiego. Egzaminy i inne prace pisemne sprawdzane są bez zbędnej zwłoki, a studenci mają zapewnioną możliwość wglądu do ocenionych prac. Przysługuje im także prawo do poprawiania ocen niedostatecznych.

Zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich na kierunku „historia” wiedza studentów weryfikowana jest przede wszystkim za pomocą egzaminów ustnych i pisemnych oraz pisemnych kolokwii częściowych. Sprawdzeniu stopnia osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych służy natomiast ocena ich udziału w dyskusji oraz wykonywanie ćwiczeń praktycznych pod kierunkiem prowadzącego podczas zajęć, samodzielne wykonywanie ćwiczeń po zajęciach (np. analizy źródła, transliteracji tekstów, tłumaczeń), przygotowanie referatów i prezentacji multimedialnych oraz dłuższych prac pisemnych. Z analizy sylabusów zajęć wynika, że stosowane metody są zróżnicowane i zapewniają możliwość weryfikacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Metody oceniania związane ze sprawdzaniem umiejętności językowych obejmują testy, sprawdziany, tłumaczenia, ocenę wypowiedzi ustnych oraz pisemnych studentów i umożliwiają sprawdzenie opanowania języka obcego na poziomach B2 na studiach pierwszego stopnia i B2+ ESOKJ na studiach drugiego stopnia.

Zdecydowana większość wykładowców precyzyjnie określa też kryteria oceny. Należy jednak zwrócić uwagę na niewłaściwe uwzględnianie frekwencji przy wystawianiu ocen, obecne w sylabusach niektórych przedmiotów, np. *Historia Polski 1795-1918*, *Historia powszechna 1918-1945*, *Historia średniowiecza powszechna – przegląd źródeł*. o ile obecność na zajęciach może być warunkiem zaliczenia zajęć (przystąpienia do weryfikacji efektów uczenia się), nie pozwala jednak na ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów. Zespół Oceniający dokonał przeglądu wybranych prac etapowych. Wszystkie pozwalały na weryfikację efektów uczenia się i ocenę stopnia ich osiągnięcia, a ich forma dobrana została właściwie. Nie wszystkie jednak zostały ocenione i opatrzone komentarzami informującymi studenta o popełnionych błędach i poprawnej wersji zadania. Zespół Oceniający rekomenduje więc udoskonalenie systemu przekazywania studentom informacji zwrotnej o ich postępach w procesie uczenia się. Jednostka weryfikuje także osiąganie efektów uczenia się przypisanych do praktyk zawodowych – obligatoryjnych zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich i zaliczanych na ocenę. Przebieg tego procesu regulują regulaminy praktyk, przygotowane dla każdej specjalności zawodowej, zgodne z *Regulaminem praktyk Wydziału Nauk Społecznych* oraz *Zarządzeniem nr 68 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 19 maja 2017 r. w sprawie organizowania studenckich praktyk zawodowych i określenia obowiązków opiekunów praktyk*. Podstawą zaliczenia każdej praktyki jest *Raport z przebiegu praktyki zawodowej*, przygotowywany przez studenta i potwierdzany podpisem opiekuna praktyki zawodowej w zakładzie pracy, w którym oprócz podstawowych danych dotyczących m.in. czasu trwania praktyki i miejsca jej odbywania znajduje się opis wykonywanych podczas praktyki zadań/czynności. Na podstawie wyłącznie tego dokumentu nie można stwierdzić, czy i w jakim stopniu osiągnięte zostały efekty uczenia się przypisane do praktyk zawodowych w opisach modułów zajęć, dostępnych na stronie internetowej Instytutu Historii. Na niedostateczną liczbę narzędzi pozwalających na stwierdzenie prawidłowości realizacji praktyk zawodowych w przypadku *specjalności administracyjno-samorządowej* oraz *specjalności archiwalnej i zarządzania dokumentacją* zwracano także uwagę w *Sprawozdaniu z efektów*

kształcenia w roku akademickim 2017/2018. Zastrzeżenie to nie dotyczy praktyk na specjalności nauczycielskiej, zarówno psychologiczno-pedagogicznych, jak i nauczycielskiej. Do Raportu z przebiegu praktyki zawodowej student dołącza bowiem *Kartę zaliczenia praktyki nauczycielskiej/psychologiczno-pedagogicznej*, w której nauczyciel/pedagog będący opiekunem praktyk dokonał oceny opisowej poszczególnych zadań wykonywanych podczas praktyk, umiejętności i kompetencji społecznych praktykanta oraz sformułował propozycję oceny z praktyk, *Dzienniczek praktyk*, w którym udokumentowano czas i rodzaj wykonywanych zadań oraz komplet konspektów przeprowadzonych lekcji. Na podstawie całości tej dokumentacji oraz rozmowy ze studentem akademicki opiekun praktyk wystawia ocenę ostateczną. System ten pozwala na rzetelną ocenę osiągnięcia efektów uczenia się oczekiwanych od praktyk w ramach przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i przygotowania dydaktycznego i opisanych w *rozporządzeniu MNiSW w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela*. Należy podkreślić, że podlega on także regularnym przeglądom. Rokrocznie cała dokumentacja praktyk na specjalności nauczycielskiej, zaliczonych w danym roku akademickim poddawana jest analizie, której celem jest m.in. stwierdzenie „czy ocena opiekuna odzwierciedla stopień osiągnięcia założonych efektów kształcenia” oraz czy praktyki odpowiadają standardom merytorycznym i formalnym przyjętym dla kierunku. Na podstawie zebranych danych formułowane są rekomendacje służące doskonaleniu jakości kształcenia podczas praktyk zawodowych. Tak np. na podstawie praktyk przeprowadzonych w roku 2017/2018 zalecano, by zachęcić nauczycieli do wypełniania w *Kartach zaliczenia praktyki pedagogicznej/nauczycielskiej* pola przeznaczonego na wskazówki służące doskonaleniu pracy praktykanta, uświadomić im, że byłaby to i dla studentów i dla wykładowców prowadzących zajęcia na specjalności nauczycielskiej ważna informacja zwrotna, bowiem pochodząca od doświadczonych już pedagogów.

Proces dyplomowania na ocenianym kierunku odbywa się zgodnie z Regulaminem Studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (rozdz. 6 i 7) i składa się z dwóch etapów: przygotowania i oceny pracy dyplomowej oraz złożenia egzaminu dyplomowego. Opiekunami prac dyplomowych na studiach drugiego stopnia są wyłącznie nauczyciele akademicki z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego, chyba że dziekan zgodnie z opinią Rady Wydziału upoważni do kierowania pracą magisterską nauczyciela akademickiego ze stopniem doktora. Do prowadzenia prac dyplomowych na studiach pierwszego stopnia upoważnieni są natomiast wszyscy wykładowcy ze stopniem naukowym co najmniej doktora. W szczególnych przypadkach i za zgodą Dziekana i Rady Wydziału promotorem takiej pracy może być magister. Regulamin zobowiązuje promotorów do ustalania tematów pracy dyplomowych zgodnych z zainteresowaniami naukowymi studentów, ale też kierunkami badań prowadzonymi w Jednostce. Studenci mają zapewnioną możliwość wyboru seminarium dyplomowego, ale liczba dostępnych seminariów co najmniej od dwóch lat jest przez studentów i pracowników naukowych oceniana krytycznie. Na kolejnych dwóch spotkaniach Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia ze studentami (we wrześniu 2017 i 2018 r.) studenci postulowali „zwiększenie liczby proponowanych im seminariów na studiach II stopnia” oraz „zwiększenie limitu miejsc na seminariach cieszących się największym zainteresowaniem”. Postulatом tym w 2018 r. towarzyszyła sugestia, by „znieść konieczności obsadzania wszystkich seminariów” oraz propozycja, by o przydziale do danego seminarium „decydowała średnia ocen danego studenta, a nie szybkość logowania”. Uwagi te (ponawiane z roku na rok) przekonują, że Jednostce – jak dotąd – nie udało się stworzyć sprawnie działającego systemu wyboru seminariów, gwarantującego studentom możliwość przygotowywania prac dyplomowych z epoki lub tematyki, którą się interesują. Zasadność tego stwierdzenia potwierdzają postulaty zgłaszane podczas spotkań z Kierunkowym Zespołem Zapewniania Jakości Kształcenia przez nauczycieli akademickich. Zarówno w roku 2017, jak i 2018 postulowali oni „wprowadzenie

nowych zasad przyjmowania studentów na seminaria”, „*zwiększenie liczby seminariów, przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby studentów uczęszczających na seminaria*”, „*zniesienie liczby minimalnej studentów uczęszczających na seminaria*”. We wrześniu 2017 r. nauczyciele akademicy mówili wprost o konieczności „*stworzenia studentom możliwości swobodnego wyboru seminarium*”. Jakkolwiek wybór seminariów wzbudza istotne wątpliwości, to dobór promotorów i recenzentów o odpowiednich do tematu kompetencjach naukowych uznać należy za w pełni właściwy.

Wymagania merytoryczne stawiane pracom na poszczególnych poziomach studiów określone zostały w kierunkowych efektach uczenia. Analiza losowo wybranych prac dyplomowych pokazała, na obu poziomach studiów są one spełniane, ale pogłębionej refleksji wymaga różnica między pracą licencjacką a magisterską. Zdarza się bowiem, że na studiach pierwszego i drugiego stopnia powstają prace dyplomowe, których nie różni ani ujęcie problemu, ani liczba czy rodzaj analizowanych źródeł (np. praca licencjacka: „*Strajk górników w Wielkiej Brytanii w latach 1984-1985 w świetle wybranych tytułów prasy polskiej*”, praca magisterska: „*Kult Stalina w woj. Katowickim/stalinogrodzkim w świetle prasy lokalnej*”). Należy także uspołnić oczekiwania wobec pracy dyplomowej ze zdefiniowanymi dla kierunku efektami uczenia się. Rzadko bowiem – szczególnie na studiach pierwszego stopnia - analizie materiału źródłowego towarzyszyła refleksja o wiarygodności i przydatności wykorzystywanych materiałów źródłowych. Tego typu rozważań nie ma w rozdziałach wstępnych większości analizowanych przez Zespół Oceniający prac licencjackich, które – zgodnie z efektami uczenia się - dowodzić powinny opanowania przez studentów umiejętności krytycznej analizy (zewnętrznej i wewnętrznej) źródeł, formułowania problemów badawczych oraz doboru metod i narzędzi badawczych pozwalających na ich rozwiązanie. Niektóre z prac licencjackich swym zakresem tematycznym czy odwołaniem do różnych typów źródeł wkraczały poza wymagania właściwe dla tego poziomu studiów. Zespół Oceniający rekomenduje więc wypracowanie standardu pracy licencjackiej, który z jednej strony pozwalałby na weryfikację kluczowych efektów uczenia się z zakresu wiedzy i umiejętności, ale jednocześnie uwzględniałby charakter studiów pierwszego stopnia, skoncentrowanych na przygotowaniu do prowadzenia badań. Do podobnych wniosków doszedł zespół ewaluujący prace dyplomowe powstałe i ocenione na kierunku „historia” w roku akademickim 2017/2018. W protokole zbiorczym, przygotowanym w styczniu 2019 r. stwierdzono: „*Zespół postuluje, aby warunki minimalne niezbędne do zaliczania pracy dyplomowej zostały upowszechnione nie tylko, jak to się dzieje, w ramach poszczególnych seminariów licencjackich i magisterskich, ale dla tych dwóch poziomów studiów zostały podane w kształcie możliwie uniwersalnym dla całego kierunku. To zadanie trudne, biorąc pod uwagę odmienną epok i wynikających z nich problemów źródłowych oraz literaturowych, niemniej ogólne wytyczne formalne dałyby pewną korzyść i studentom i prowadzącym seminaria*”. Zespół Oceniający PKA zachęca KZZJK do kontynuowania prac zapoczątkowanych tą konkluzją. Zwłaszcza, że na jej efekty czekają wykładowcy, którzy już we wrześniu 2017 r. postulowali „*jasne określenie kryteriów odróżniających wymogi pracy licencjackiej od magisterskiej*”.

Uzyskanie pozytywnej oceny z pracy dyplomowej jest jednym z dwóch warunków dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego, który weryfikuje osiągnięcie efektów uczenia się z obszaru wiedzy. Podczas egzaminu student winien udzielić odpowiedzi na co najmniej na studiach pierwszego stopnia - dwa pytania, a na studiach drugiego stopnia – trzy pytania z zakresu chronologicznego epoki historycznej, której dotyczyły prowadzone uprzednio badania.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość uczestniczenia w pracach koła naukowego, które prowadzi własne projekty badawcze, podejmuje się organizacji własnych konferencji naukowych oraz działalności popularyzatorskiej. Najlepsze wystąpienia konferencyjne studentów, wyróżniające się prace magisterskie oraz efekty innych prac badawczych studentów

publikowane są w postaci artykułów naukowych w czasopiśmie Fax Historica, wydawanym przez Studenckie Koło Naukowe Historyków Uniwersytetu Śląskiego, a otwartym także na publikacje studentów z innych ośrodków akademickich. Przedstawione w jednostce przykłady publikacji i ich wykazy wskazują jednoznacznie, że studenci posiadają osiągnięcia naukowe w dyscyplinie naukowej historia, do której przyporządkowany jest oceniany kierunek studiów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 – kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Zasady rekrutacji, kryteria kwalifikacji i procedury stosowane w rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku „historia” są przejrzyste i bezstronne, zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na ocenianym kierunku studiów. Osobom z niepełnosprawnością zapewniają też pełny udział w procesie rekrutacyjnym. W przypadku studiów pierwszego stopnia są także selektywne i gwarantują dobór kandydatów o kompetencjach niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, stwarzają także możliwość pozyskania kandydatów o kompetencjach zdecydowanie wyższych. W przypadku studiów drugiego stopnia zasady rekrutacji nie są selektywne i takiej gwarancji nie dają. Na studia przyjęte mogą być bowiem osoby nieposiadające odpowiedniego przygotowania (szczególnie w zakresie wiedzy i umiejętności) do prowadzenia badań w dyscyplinie „historia”. Stosowane na obu poziomach studiów metody weryfikacji, sposoby zaliczenia i kryteria oceny w większości przedmiotów pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub jej prowadzenia oraz na rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Są zorientowane na studenta i umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się. System weryfikacji efektów uczenia się zawodzi jednak w przypadku praktyk zawodowych, odbywanych w ramach dwóch z trzech oferowanych specjalności zawodowych: *administracyjno-samorządowej* oraz *archiwalnej i zarządzania dokumentacją*. Stosowane narzędzie nie pozwala bowiem na odpowiedź na pytanie: czy i w jakim stopniu osiągnięte zostały przypisane do praktyk efekty uczenia się. Prace etapowe i egzaminacyjne, prace dyplomowe oraz naukowe osiągnięcia studentów „historii” potwierdzają co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań na studiach pierwszego stopnia oraz prowadzenie badań na studiach drugiego stopnia. Pogłębionej refleksji wymaga jednak merytoryczna różnica między pracą licencjacką i magisterską oraz związek każdej z tych prac z kluczowymi dla kierunku efektami uczenia się z zakresu umiejętności. Zespół Oceniający rekomenduje kontynuowanie prac nad przygotowaniem standardów pracy dyplomowej na obu poziomach kształcenia. Zastrzeżenia wzbudza system wyboru seminariów, który w opinii zarówno studentów, jak i nauczycieli akademicki nie pozwala na swobodny wybór promotora i tematu pracy dyplomowej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dobrej Praktyki

Zalecenia

1. Należy wprowadzić selektywne zasady rekrutacji na studia drugiego stopnia.
2. Należy wprowadzić odpowiednie narzędzia weryfikacji efektów uczenia się przypisanych do praktyk zawodowych na specjalności *administracyjno-samorządowej* oraz specjalności *archiwalnej i zarządzania dokumentacją*.
3. Należy na studiach drugiego stopnia udoskonalić system wyboru seminariów dyplomowych, by studenci mieli możliwość przygotowywania pracy dyplomowej zgodnej z ich zainteresowaniami naukowymi.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Zajęcia na ocenianym kierunku prowadzą nauczyciele akademicy pracujący w Instytucie Historii wspomagani przez pracowników innych jednostek Uniwersytetu Śląskiego. Stanowiący trzon kadry nauczyciele akademicy posiadają udokumentowany dorobek naukowy w dyscyplinie naukowej historia i doświadczenie zawodowe w zakresie tej dyscypliny, umożliwiające prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów kompetencji badawczych. Kadra Instytutu Historii, jest pod względem liczebności stabilna, liczy 44 osoby, w tym 6 z tytułem naukowym profesora, 18 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego o 20 ze stopniem naukowym doktora, co zapewnia prawidłową realizację zajęć przy liczbie studentów kierunku na poziomie ok 300 osób. Ponadto zajęcia prowadzą także nauczyciele akademicy zatrudnieni w innych jednostkach uczelni, doktoranci oraz pracownicy uczelni zagranicznych. Nauczyciele akademicy posiadają właściwe kompetencje dydaktyczne, które zostały potwierdzone podczas odbytych w trakcie wizytacji hospitacji zajęć. Są oni przygotowani do stosowania tradycyjnych metod kształcenia uwzględniających z jednej strony aktywizację studentów podczas zajęć, a z drugiej strony ich samodzielną pracę. Nauczyciele akademicy posiadają też kompetencje w zakresie pracy z osobami niepełnosprawnymi i mają możliwość ich doskonalenia. Jednocześnie jednostka w analizie SWOT do Raportu samooceny wskazała, że ma świadomość potrzeby dalszego doskonalenia się dydaktycznego kadry nauczycieli akademickich.

Przy potencjale kadrowym zapewniającym właściwą realizację kierunkowych efektów kształcenia i treści programowych ocenianego kierunku zdarzają się sytuacje, w których dorobek naukowy i doświadczenie w prowadzeniu badań poszczególnych nauczycieli akademickich nie odpowiada zakresowi powierzonych im zajęć. Uwaga ta dotyczy obsady przedmiotu *Statystyka i demografia historyczna* na drugim stopniu studiów, który prowadzony jest przez nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek naukowy w zakresie heraldyki i sfragistyki oraz różnych zagadnień historii regionalnej, ale nie jest powiązany ze szczególnym zakresem wskazanym w nazwie przedmiotu i nie wymaga korzystania z metod ilościowych. Uniwersytet Śląski słusznie zapewnia doktorantom znaczącą liczbę godzin praktyk, jednak czasem pociąga to za sobą powierzanie im zajęć, które nie są powiązane zakresem prowadzonych badań naukowych lub zawodowym doświadczeniem, co w roku akademickim 2018/2019 uwidoczniło się przede wszystkim w grupie zajęć związanych z przygotowaniem do zawodu nauczyciela.

Obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich umożliwia prawidłową realizację zajęć, a wymiar zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy spełnia wymagania art. 73 ust. 2. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Zajęcia prowadzone w ramach modułów przygotowujących do zawodu nauczyciela prowadzone są częściowo przez osoby posiadające dorobek naukowych w dyscyplinach psychologia, pedagogika oraz w dyscyplinie historia w zakresie dydaktyki historii lub posiadające doświadczenie jako nauczyciele w szkołach różnego typu. Nie mniej zastrzeżenia budzi epizodyczne powierzanie zajęć z zakresu dydaktyki historii słuchaczom studiów doktoranckich, którzy nie prowadzą badań naukowych związanych z edukacją historyczną i nie posiadają doświadczenia w pracy zawodowej nauczyciela. Za niewłaściwe należy też ocenić powierzenie zajęć z emisji głosu nauczycielowi akademickiemu, który nie posiada odpowiedniego merytorycznego przygotowania w tym zakresie.

Celem polityki kadrowej prowadzonej w Instytucie Historii Uniwersytetu Śląskiego jest zapewnienie zespołu, umożliwiającego realizację efektów uczenia się w pełnym zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dobór nowej kadry odbywa się w drodze konkursów opartych o jasno zdefiniowane potrzeby i kryteria, dzięki czemu wśród kadry naukowo-dydaktycznej znajdują się kilku innych polskich uniwersytetów. Kryteria doboru nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, choć nie zawsze w pełni konsekwentnie przestrzegane, są transparentne i adekwatne do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć na profilu ogólnoakademickim oraz uwzględniają w szczególności dorobek naukowy i doświadczenie oraz osiągnięcia dydaktyczne. Mechanizm przydziału zajęć dydaktycznych opiera się o ich przyporządkowanie w efekcie analizy przeprowadzonej przez Radę IH do poszczególnych zakładów, wewnątrz których dokonuje się indywidualnych przydziałów czynności. Jednostka stwarza warunki do rozwoju naukowego pracowników poprzez finansowanie publikacji naukowych i procedur awansowych oraz finansowanie wyjazdów konferencyjnych. W ostatnich pięciu latach stopień doktora nauk humanistycznych uzyskało dziewięć osób, stopień naukowy doktora habilitowanego – pięć i tytuł naukowy profesora – trzy. Dalsze dwa postępowania o nadanie tytułu naukowego znajdują się w toku. Nauczyciele akademicy systematycznie pomnażają dorobek naukowy w dyscyplinie historia, do której przyporządkowany jest kierunek i pogłębiają doświadczenie badawcze.

Najmłodsi pracownicy naukowo-dydaktyczni wspierani są w podnoszeniu kompetencji dydaktycznych poprzez udział w zajęciach z dydaktyki szkoły wyższej w ramach studiów III stopnia. Uczelnia umożliwia także dydaktyczne doskonalenie się doświadczonej kadry nauczycieli ramach specjalistycznych kursów i szkoleń (Otwarte Spotkania Dydaktyczne, Szkoła Tutorów) oraz poprzez Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych zapewnia wsparcie w pracy z osobami z niepełnosprawnościami i dysfunkcjami organizując szkolenia dotyczące np. sposobów postępowania ze studentami, którzy cierpią na autyzm lub podobne schorzenia.

Na Uniwersytecie Śląskim istnieją systemowe regulacje wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych, obejmujące z jednej strony system nagród przyznawanych przez Rektora, z drugiej obostrzeń w ramach prowadzonej okresowej oceny pracownika. Zgodnie z wymaganiami ustawy prowadzone są okresowe oceny nauczycieli akademickich obejmujące aktywność w zakresie działalności naukowej oraz dydaktycznej, w których wykorzystywane są wyniki ocen dokonywanych przez studentów. Uwagi dotyczące kadry studenci mogą przedstawić w semestralnych ankietach ewaluacyjnych. Ankieta zawiera pytania zamknięte, gdzie student ma możliwość dokonania oceny danego kryterium w skali ocen od 1 do 5. Pytania zamknięte dotyczą stopnia, w jakim prowadzący realizował treści zawarte w sylabusie, punktualności prowadzących, dostępności podczas konsultacji, sposobu prowadzenia zajęć, otwartości i postawy prowadzącego względem studentów. W ankiecie znajduje się również pytanie otwarte, w którym student ma możliwość swobodnej wypowiedzi na temat związany z prowadzącym zajęcia. Zespół Oceniający rekomenduje promocję badania ankietowego oraz wprowadzenie mechanizmu uzyskiwania informacji zwrotnej o wynikach ankiet, np. poprzez publikację wniosków na stronie internetowej Uczelni lub organizowanie otwartych spotkań ze studentami w celu przekazania informacji o wynikach ankiet i propozycji działań mających na celu doskonalenie kadry dydaktycznej. Sugestie dotyczące nauczycieli akademickich studenci mogą również przedstawić opiekunowi roku lub Władzom Wydziału. Studenci rzadko jednak korzystają z tych możliwości.

Realizowana polityka kadrowa w zakresie rozwiązywania konfliktów i przeciwdziałaniu zagrożeniom lub naruszeniu bezpieczeństwa, jak również wszelkim formom dyskryminacji i przemocy w gronie członków kadry prowadzącej kształcenie charakter reaktywny.

W przypadku wystąpienia tego typu zjawisk (które jak do tej pory nie były odnotowane na ocenianym kierunku) obowiązują przygotowane procedury. Ponadto porozumienie podpisane między Uniwersytetem Śląskim a Komendą Wojewódzką Policji stwarza możliwości prowadzenia działań edukacyjno-profilaktycznych w celu podniesienia świadomości w zakresie porządku i bezpieczeństwa społecznego.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 - kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia dysponuje zasobami kadrowymi o kompetencjach pozwalających w sposób prawidłowy organizować proces kształcenia i zapewniających uzyskanie przez studentów kierunkowych efektów uczenia się. Obciążenie dydaktyczne poszczególnych nauczycieli jest odpowiednie. Podczas przydziału zajęć stosowania jest, choć nie zawsze konsekwentnie, zasada wiązania dorobku i doświadczenia naukowego lub doświadczenia zdobytego poza uczelnią z zakresem powierzanych zajęć. Zespół Oceniający rekomenduje wyeliminowanie nieprawidłowo obsadzonych zajęć dydaktycznych wskazanych w Załączniku nr 4 do niniejszego raportu, a także wzmocnienie systemowych działań weryfikujących prawidłowość obsady zajęć dydaktycznych. Uczelnia stwarza też warunki do podnoszenia kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich, choć nie są one w pełni wykorzystywane przez kadrę prowadzącą zajęcia na ocenianym kierunku. W związku z powyższym rekomenduje się konsekwentne stosowanie zasady wiązania dorobku i doświadczenia naukowego lub doświadczenia zdobytego poza uczelnią z zakresem powierzanych zajęć, w tym w szczególności powierzanie studentom studiów doktoranckich zajęć odpowiadających ich specjalizacji naukowej, doświadczeniu w prowadzeniu badań naukowych i ewentualnemu doświadczeniu zawodowemu zdobytemu poza uczelnią.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Baza dydaktyczna i naukowa służąca realizacji zajęć oraz działalności naukowej obejmuje 10 sal przestronnych dydaktycznych o łącznej liczbie 721 miejsc. Wśród nich wyjątek stanowi sala nr 136, która nie jest dostosowana do liczby studentów w grupach zajęciowych. Ustawiono w niej zbyt dużą liczbę ławek, w taki sposób, że pierwszy rząd styka ze ścianą, na której zawieszono tablicę multimedialną i jej odległość od oczu studentów w pierwszym rzędzie wynosi około 50 cm. Poza tym infrastruktura zapewnia bezpieczeństwo pod względem przepisów BHP. w miarę potrzeb Instytut Historii korzysta z innych pomieszczeń Wydziału Nauk Społecznych. Niektóre zajęcia, zwłaszcza seminaryjne prowadzone są w gabinetach pracowników. Oprócz tego część zajęć specjalnościowych odbywa się poza uczelnią: w szkołach, Archiwum Państwowym w Katowicach oraz Śląskim Centrum Wolności i Solidarności. Wydział Nauk Społecznych zapewnia dostęp do Internetu poprzez 36 stanowisk komputerowych w bibliotece wydziałowej i stanowiska w dwóch pracowniach komputerowych. Instytut dysponuje specjalistycznym oprogramowaniem komputerowym

właściwym dla prowadzonych specjalności. Ograniczony jest dostęp do Internetu mobilnego, który z różną skutecznością działa w różnych częściach budynku.

Budynek, w którym odbywają się zajęcia posiada system udogodnień w zakresie infrastruktury i wyposażenia, likwidujący bariery architektoniczne i dostosowany do potrzeb studentów z niepełnosprawnością ruchową (windę dla osób niepełnosprawnych obsługującą 5 kondygnacji, 3 platformy dla niepełnosprawnych na parterze budynku oraz 3 platformy na kondygnacjach 2, 3 i 4). W jednej z pracowni komputerowych zainstalowane jest oprogramowanie dla osób niedowidzących.

Studenci kierunku „historia” mają możliwość korzystania z zasobów Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, w skład której wchodzi biblioteka główna (Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka) oraz biblioteki specjalistyczne (w szczególności biblioteka WNS). Wszystkie biblioteki sieci pracują w ogólnouczelnianym systemie biblioteczno-informacyjnym. Biblioteka WNS współpracuje czynnie w zakresie typowania do zakupu książek i czasopism z pracownikami naukowymi IH, posiada szeroki księgozbiór oraz zbiory czasopism obejmujących 1800 tytułów z zakresu historii (w tym elektronicznych) i 20 baz danych. Zasoby biblioteczne są aktualne, odpowiadają zakresowi kształcenia na ocenianym kierunku i umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. Obejmują one piśmiennictwo zalecane jako podstawowe w sylabusach w liczbie egzemplarzy dostosowanej do potrzeb procesu nauczania i uczenia się oraz liczby studentów. Znajdujące się obok siedziby Wydziału Nauk Społecznych Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka realizuje program „Biblioteka bez barier”, co wyraża się w pełnym dostosowaniu budynku do potrzeb osób poruszających się na wózkach oraz osób niewidomych i niedowidzących. Biblioteka oferuje ponadto specjalistyczny sprzęt i wsparcie przygotowanych pracowników dla osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Istotnym uzupełnieniem zasobów bibliotecznych Uniwersytetu Śląskiego są także zasoby zlokalizowanej w pobliżu Biblioteki Śląskiej – publicznej bibliotece o statusie naukowym, gromadzącej zbiory ze szczególnym uwzględnieniem piśmiennictwa dotyczącego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego oraz nauk społecznych i humanistycznych, posiadającej prawo do tzw. egzemplarza obowiązkowego.

Jednostka dysponuje pracownią dydaktyki historii, która jest jednocześnie siedzibą odpowiedniego zakładu. W pracowni znajdują się podręczniki szkolne i inne pomoce naukowe, stół seminaryjny na kilka osób umożliwiający prowadzenie zajęć w małych grupach. W przypadku liczniejszych grup zajęcia są prowadzone w zwykłych salach dydaktycznych, do których przenoszone są odpowiednie pomoce. Infrastruktura dydaktyczna wszystkich sal pozostających w dyspozycji instytutu umożliwia prowadzenie zajęć przygotowujących do zawodu nauczyciela.

System zapewnienia jakości na Uniwersytecie Śląskim obejmuje ocenę warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych dokonywaną przez studentów oraz zasady monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu i jakości wyposażenia niezbędnego do nauki (m.in. bibliotek, komputerów z dostępem do Internetu). Corocznie przeprowadzana jest ogólnouniwersytecka ankieta zadowolenia ze studiowania, którą mogą wypełnić studenci ostatniego roku studiów. Wydziałowy System Zapewnienia Jakości przewiduje ponadto uczestnictwo studentów w swoich zespołach wydziałowych i kierunkowych, które działają we wzajemnym porozumieniu. Do zadań zespołu wydziałowego należy coroczna ocena infrastruktury, której podsumowanie jest publikowane (raporty z prac Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości). Oprócz tych przeprowadzanych systemowo badań, w jednostce funkcjonują

nieformalne kanały przekazywania uwag dotyczących infrastruktury, dostępne zarówno dla nauczycieli akademickich, jak i studentów.

Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się w budynku położonym w stosunkowo nowoczesnym kampusie uniwersyteckim zaspokajającym potrzeby lokalowe Wydziału Nauk Społecznych oraz potrzeby edukacyjne i socjalne studentów ocenianego kierunku. Doskonalenie infrastruktury odnosi się więc głównie do aspektu unowocześniania sprzętu dydaktycznego służącego prowadzeniu zajęć oraz przeprowadzania bieżących remontów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 - kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia dysponuje infrastrukturą dydaktyczną (w tym sprzętem cyfrowym) i zasobami bibliotecznymi pozwalającymi w sposób prawidłowy organizować proces kształcenia i zapewniającymi uzyskanie przez studentów kierunkowych efektów uczenia się. Wielkość infrastruktury dydaktycznej i zasobów bibliotecznych dostosowana jest do liczby studentów oraz potrzeb studentów o specjalnych potrzebach edukacyjnych w tym studentów z niepełnosprawnościami. Zastrzeżenia budzi jedynie przeznaczanie sali 136 dla zbyt dużej liczby studentów oraz słaby zasięg WiFi. w jednostce prowadzi się przeglądy infrastruktury zgodnie z zasadami uczelnianego systemu zapewniania jakości oraz korzysta się z nieformalnych kanałów zgłaszania potrzeb w tym zakresie.

W odniesieniu do kryterium 5 rekomenduje się:

1. Zmniejszenie liczby miejsc studenckich w sali 136,
2. Zapewnienie lepszego dostępu do Internetu mobilnego.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dobrej Praktyki

Zalecenia

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Do grona podmiotów regularnie współpracujących z Instytutem Historii należy m. in. kilkanaście instytucji muzealnych, Archiwum Państwowe w Katowicach (oraz oddziały w innych miastach), Instytut Pamięci Narodowej, jednostki administracji samorządowej oraz 17 szkół. Należy zatem uznać, że grupa interesariuszy zewnętrznych, z którymi współpracuje jednostka została właściwie dobrana do specyfiki kierunku, w tym przyjętej koncepcji kształcenia oraz założonych efektów uczenia się, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich trzech prowadzonych specjalności: *nauczycielskiej, administracyjno-samorządowej oraz archiwalnej i zarządzania dokumentacją*.

W oparciu o fakty ustalone w trakcie oceny przez Zespół Oceniający potwierdzono, że zgodnie z deklaracjami przedstawionymi w raporcie samooceny, współpraca IH z interesariuszami zewnętrznymi ma charakter różnorodny i wielopoziomowy. Zwrócono uwagę na następujące fakty, istotne dla oceny kryterium:

- 1) Współpracy nadano wymiar instytucjonalny poprzez powołanie Rady Interesariuszy Instytutu Historii. Rada została włączona w procesy Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia funkcjonującego w jednostce – interesariusze reprezentowani w Radzie uczestniczą w ewaluacji praktyk studenckich oraz realizacji

programu studiów. Wnioski formułowane przez Radę stanowią przyczynek do bieżących działań korygujących i doskonalących, a także służą zmianom w programie studiów. Na wniosek interesariuszy będących członkami Rady uruchomiono *specjalność administracyjno-samorządową*.

- 2) Dialog z interesariuszami zewnętrznymi jest realizowany poprzez kontakty bilateralne, przy czym należy odnotować, że w IH kładzie się duży nacisk na współpracę usystematyzowaną, uregulowaną w formie listów intencyjnych i umów o współpracy. IH nawiązał w ten sposób współpracę z blisko 30 podmiotami. Bardzo pozytywnie należy ocenić fakt, że każda umowa współpracy przekłada się na konkretne działania podejmowane z danym partnerem.
- 3) Potwierdzono, że na podstawie umów z interesariuszami podejmowane są następujące formy współpracy:
 - Realizacja praktyk studenckich – niemal wszystkie instytucje współpracujące z IH umożliwiają odbywanie praktyk, w zależności od profilu działalności danego pracodawcy są to praktyki nauczycielskie, archiwistyczne lub administracyjno-samorządowe. W nadzór nad praktykami archiwistycznymi w Archiwum Państwowym w Katowicach zaangażowany jest osobiście dyrektor tej instytucji, który przyczynił się także do udoskonalenia programu praktyk.
 - Realizacja wspólnych działań na rzecz popularyzacji wiedzy historycznej w społeczeństwie i promowania kierunku. Do takich działań należy zaliczyć m. in. wspólne rekonstrukcje i inscenizacje historyczne prowadzone (np. w ramach Śląskich Dni Nauki, we współpracy z Muzeum Powstań Śląskich), organizację wspólnych konferencji i odczytów, organizacja konkursów wiedzy historycznej (np. z Muzeum Zagłębia w Będzinie), prezentacje IH w trakcie imprez organizowanych przez interesariuszy (np. uroczystość wręczenia nagród dla muzealników województwa śląskiego) oraz podejmowanie wspólnych badań i wydawanie publikacji o charakterze naukowym i popularno-naukowym. Interesariusze zewnętrzni są z kolei zapraszani do udziału w Dniach Otwartych Wydziału Nauk Społecznych. Należy podkreślić, że w większość tych działań angażują się ze strony IH nie tylko pracownicy naukowo-dydaktyczni, ale także studenci działający w kołach naukowych. Działania prowadzone przez IH nie mają charakteru wyłącznie lokalnego czy regionalnego – jedna ze studenckich grup rekonstrukcyjnych wzięła udział w Festiwalu Słowian na wyspie Wolin.
 - Przykładem niestandardowej formy promocji, odnoszącej się także do aspektu współpracy międzynarodowej, jest doroczny turniej piłkarski, organizowany przez IH we współpracy z partnerskimi wydziałami uniwersytetów w Ostrawie (Czechy) i Bańskiej Bystrzycy (Słowacja). Wydarzenie przyczynia się do promowania atrakcyjnego wizerunku środowiska akademickiego historyków.
- 4) Na pozytywną ocenę zasługującą kompleksowa współpraca IH ze szkołami województwa śląskiego. Każdorazowo zakres wspólnie podejmowanych działań jest bardzo szeroki – IH obejmuje swoim patronatem klasy o profilu humanistycznym lub wos w szkołach ponadpodstawowych, nauczyciele akademicy prowadzą wykłady i prelekcje na terenie szkół, licealiści są zapraszani na wykłady do IH, a najlepsi uczniowie dostają możliwość uczestnictwa w zajęciach ćwiczeniowych razem z grupami studentów. Licealiści biorą także udział w spotkaniach integracyjnych organizowanych przez studentów na terenie IH. Nauczyciele akademicy wspomagają również nauczycieli z partnerskich szkół w przygotowaniu uczniów startujących w olimpiadach historycznych. Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym przedstawiciele szkół szczególnie pozytywnie ocenili możliwość współpracy licealistów z pracownikami IH specjalizującymi się w poszczególnych zagadnieniach historycznych. Efektem tego jest

wiele sukcesów odnoszonych przez uczniów szkół partnerskich na poziomie ogólnokrajowym. Poszczególni pracownicy IH udzielają też dodatkowego wsparcia szkołom pełniąc funkcję jurorów międzyszkolnych konkursów historycznych oraz prowadząc warsztaty dla nauczycieli.

- 5) Działania promocyjne IH są wynikiem przemyślanej strategii i mają charakter kompleksowy. Obowiązek koordynowania działań promocyjnych został powierzony Zastępcy Dyrektora Instytutu. Dla promocji swoich działań IH umiejętnie wykorzystuje potencjał jednostek ogólnouczelnianych, m. in. Centrum Medialne UŚ oraz Biuro Karier. Bardzo pozytywnie należy ocenić fakt, że ze środków budżetu Wydziału Nauk Społecznych został wydzielony oddzielny budżet promocyjny IH – jednostka posiada dzięki temu możliwości podejmowania działań promocyjnych na mniejszą skalę, ale za to ściśle dopasowanych do potrzeb rozwoju kierunku. Istotny jest fakt, że działania realizowane w tym zakresie ze środków IH są komplementarne do działań prowadzonych na poziomie całej uczelni i wpisują się w strategię Uniwersytetu Śląskiego w zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.
- 6) Wszyscy interesariusze zewnętrzni współpracujący z IH zatrudniają absolwentów kierunku. W przypadku takich instytucji jak Archiwum Państwowe w Katowicach, liczba zatrudnionych absolwentów dochodzi do 50 osób. Niejednokrotnie zatrudnienie absolwenta jest konsekwencją praktyki studenckiej zrealizowanej w danym miejscu. Należy podkreślić, że wielu absolwentów po zatrudnieniu w danej instytucji zainicjowało współpracę interesariusza z IH lub przyczyniło się do poszerzenia zakresu tej współpracy. Jednostka w pełni wykorzystuje bardzo dobre relacje ze swoimi absolwentami dla wzmocnienia swojej współpracy z otoczeniem.

W trakcie oceny potwierdzono, że współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest monitorowana i ewaluowana. Wynika to z analizy sprawozdań Rady Interesariuszy IH oraz okresowych przeglądów prowadzonych w ramach systemu zapewniania jakości kształcenia. Dyskusja dotycząca efektów współpracy z interesariuszami jest także elementem wewnętrznego dialogu w jednostce. Jedynym zastrzeżeniem, które można sformułować jest forma wniosków zawartych w przeglądach i sprawozdaniach – mają one postać niedyrektywną, a przez to nie zawsze prowadzą do podejmowania konkretnych działań. z tego względu Zespół Oceniający rekomenduje, aby sformułowane uwagi i wnioski traktować jako przyczynek do przedstawienia zaleceń i propozycji konkretnych działań, a proces ich wdrożenia powinien być monitorowany i oceniony w przy następnych przeglądach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 - kryterium spełnione

Uzasadnienie

Współpraca IH z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma charakter usystematyzowanego, kompleksowego i wielopoziomowego procesu. W każdym badanym aspekcie stwierdzono, że oceniona jednostka właściwie identyfikuje swoją rolę w otoczeniu i aktywnie z nim współpracuje. Kadra IH ma bardzo dużą świadomość w zakresie właściwego przygotowania absolwentów do pełnienia ról zawodowych i społecznych, wynikających z ukończenia studiów historycznych, a ponadto dostrzega znaczenie interesariuszy zewnętrznych w procesie kształcenia w ramach każdej specjalności na kierunku. IH podejmuje też szeroką aktywność środowiskowotwórczą, dzięki czemu podejmowane są wspólne inicjatywy adresowane do szerokiego kręgu odbiorców, o zasięgu przekraczającym niejednokrotnie granice konurbacji górnośląskiej i województwa śląskiego. Współpraca ze szkołami prowadzona przez IH stanowi dobry wzorzec dla innych jednostek akademickich. Ocena pozytywna spełnienia kryterium jest zatem uzasadniona.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia odbywa się głównie poprzez współpracę z Katedrą Historii Uniwersytetu Ostrawskiego oraz Katedrą Historii Uniwersytetu im. M. Bela w Bańskiej Bystrzycy. Jej efektem są wspólne wyjazdy naukowe dla studentów polskich i czeskich (organizowane cyklicznie od 2015 roku), udział we wspólnych przedsięwzięciach naukowych (konferencjach, warsztatach), wyjazdy studyjne reprezentantów kadry naukowo-dydaktycznej. Współpraca międzynarodowa prowadzona jest także z ośrodkami w Islandii, Mołdawii, Niemczech, Norwegii, Wielkiej Brytanii, a także na Słowacji, Ukrainie i Węgrzech. W ostatnich trzech latach studenci „historii” (średnio 2 osoby rocznie, w ostatnim roku 12 osób), wyjeżdżali do uczelni partnerskich w Niemczech i Czechach. Jednocześnie na tym samym poziomie (1-2 osoby rocznie) kształtowała się liczba studentów przyjeżdżających, przede wszystkim z uczelni partnerskich w Czechach, Niemczech i Islandii. Na podobnym poziomie kształtowały się w ostatnich trzech latach wyjazdy i przyjazdy kadry naukowej. Średnio dwie osoby z Instytutu Historii odbywały wyjazdy dydaktyczne lub szkoleniowe do uczelni partnerskich w Czechach, Słowacji, Niemczech, Norwegii i Islandii. Jednocześnie podobna liczba pracowników naukowych z uczelni partnerskich, przede wszystkim Czech, Niemiec i Słowacji, odbywała wizyty dydaktyczne w IH. W latach 2014-2017 Uniwersytet Śląski brał udział w programie Mobilność Pracowników i Studentów Uczelni Wyższych, finansowanym przez Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy. W czasie jego trwania, na wyjazdy dydaktyczne i praktyki zostało zrekrutowanych 9 studentów „historii” obu stopni. Jednocześnie na studia w IH przyjechało 6 studentów z obu krajów partnerskich. Wyjazdy szkoleniowe i dydaktyczne dotyczyły także kadry naukowej. Wobec niskiego zainteresowania studentów wyjazdami w ramach programów wymiany międzynarodowej Zespół Oceniający rekomenduje

podjęcie działań mających na celu promocję udziału w programie Erasmus+ oraz organizację spotkań otwartych ze studentami, którzy wzięli udział w tego typu programach.

W ostatnich dwóch latach wykłady na ocenianym kierunku prowadzi trzech nauczycieli z zagranicy, jednak nie są prowadzone żadne zajęcia w językach obcych. W analogicznym okresie gościło na kierunku nauczycieli akademickich z zagranicy, którzy wygłaszali okazjonalne wykłady i prowadzili warsztaty. W analizie SWOT do Raportu samooceny Uczelnia wskazała, że ma świadomość tych braków w ofercie dydaktycznej.

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia na ocenianym kierunku

Monitorowanie i ocena umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia, jak również wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację nie jest objęte procedurami uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia, ale podlega ono ocenie w ramach bieżących prac Władz Instytutu oraz bywa przedmiotem obrad Rady Instytutu. Biorąc pod uwagę zakres zgodności relacji międzynarodowych z zakresem kształcenia na kierunku oraz zakresem prowadzonych w jednostce badań naukowych działania w tym zakresie można uznać za wystarczające i skuteczne.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 - kryterium spełnione

Uzasadnienie

W jednostce prowadzi się współpracę międzynarodową w zakresie prowadzenia badań oraz wymiany studentów i kadry akademickiej. Studenci ocenianego kierunku mogą uczestniczyć w zajęciach prowadzonych przez obcokrajowców, lecz oferta kształcenia nie przewiduje zajęć prowadzonych w językach obcych. Studenci mają jednak możliwość uczestniczenia w wykładach obcojęzycznych wygłaszanych przez gości zagranicznych. W związku z tym rekomenduje się wprowadzenie do oferty kształcenia zajęć w językach obcych, najlepiej w formach aktywizujących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Na podstawie informacji zamieszczonych w raporcie samooceny oraz uzyskanych podczas spotkań z różnymi grupami interesariuszy, w tym w szczególności ze studentami, należy stwierdzić, że opieka i wsparcie oraz motywowanie studentów, w tym studentów z niepełnosprawnością, do osiągania efektów uczenia się na wizytowanym kierunku są realizowane w należyty sposób. Studenci uzyskują pomoc merytoryczną od nauczycieli akademickich, którzy prowadzą zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku. W ramach ustalonych godzin konsultacyjnych, studenci mają możliwość bezpośredniej rozmowy z prowadzącym zajęcia. Konsultacje, w odniesieniu do każdego pracownika, odbywają się co najmniej jeden raz w tygodniu przez minimum dwie godziny. Zdaniem studentów taki wymiar godzinowy jest adekwatny do ich potrzeb. Studenci mają ponadto możliwość indywidualnego

umówienia się z prowadzącym poza wyznaczonymi godzinami konsultacyjnymi, w przypadku, gdy nie mogą uczestniczyć w podstawowym terminie konsultacji. Studenci na pierwszych zajęciach uzyskują informacje na temat zasad oceniania, uzyskiwania zaliczeń oraz przeprowadzania egzaminów.

Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym studenci wysoko ocenili pracę dziekanatu i administracji wydziałowej. Podkreślili, że Wydział zapewnia im skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym. Ponadto ocenili godziny otwarcia dziekanatu jako zorientowane na ich potrzeby. W razie potrzeby studenci mogą korzystać z pomocy pracowników dziekanatu również poza godzinami jego otwarcia lub za pomocą narzędzi komunikowania na odległość.

Na Wydziale działa Studenckie Koło Naukowe Historyków. Celami Koła są pomoc w pogłębianiu wiedzy z zakresu studiów historycznych oraz innych powiązanych z zakresem kierunku zainteresowań naukowych i kulturalnych członków Koła, promowanie nauki, szczególnie z zakresu historii współpraca naukowa z Instytutem Historii Uniwersytetu Śląskiego; wdrażanie studentów do pracy naukowej i badawczej oraz rozwijanie i umacnianie życia koleżeńskie członków Koła. Koło realizuje wymienione wyżej cele poprzez organizowanie spotkań o charakterze naukowym takich jak: odczyty, dyskusje, debaty, seminaria, sympozja, konferencje lub zjazdy; współpracę z innymi organizacjami naukowymi i kulturalnymi w kraju i za granicą; organizowanie wydarzeń o charakterze naukowo-integracyjnym takich jak: obozy, wycieczki i warsztaty oraz gromadzenie księgozbioru o charakterze naukowym. Uczelnia zapewnia odpowiednie warunki infrastrukturalne do działalności Koła, wsparcie finansowe oraz opiekę naukowo-organizacyjną ze strony Władz Wydziału. Aktywność o charakterze naukowym, związana z publikacjami naukowymi, może stanowić element pracy związanej z przygotowaniem pracy dyplomowej.

Studenci określili system sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków jako przejrzysty i skuteczny. W sytuacjach konfliktowych mogą zgłaszać swoje uwagi i prośby do Władz Wydziału. Podkreśli w tym zakresie przychylność i życzliwą postawę Prodziekana do spraw studenckich, który pomaga rozwiązać zdecydowaną większość problemów. Mogą również liczyć na pomoc ze strony Samorządu Studentów.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci zaznaczyli, że mogą korzystać z oferty Biura Karier, które w ciągu roku akademickiego organizuje szereg warsztatów i szkoleń. Biuro Karier prowadzi działalność edukacyjną, doradczą i informacyjną dla studentów Uniwersytetu Śląskiego na rzecz ich rozwoju zawodowego i osobistego. Głównymi obszarami działalności Biura są: poradnictwo zawodowe, poradnictwo z zakresu przedsiębiorczości, diagnoza kompetencji i zarządzanie talentami, coaching kariery, konsultacje z zakresu rozwoju osobistego i zawodowego, poradnictwo psychologiczne, szkolenia i warsztaty rozwijające kompetencje społeczne i zawodowe, organizacja i prowadzenie szkoleń przygotowujących studentów do płynnego wyjścia na rynek pracy, udzielanie informacji o ofertach praktyk, staży, pracy, prowadzenie i rozbudowa bazy studentów objętych wsparciem, nawiązywanie i utrzymywanie długofalowych relacji z pracodawcami, współpraca z pracodawcami (realizacja projektów rekrutacyjnych, organizacja spotkań, prezentacji firm na Uczelni itp.), tworzenie i weryfikacja bazy danych o pracodawcach - pozyskiwanie ofert staży, praktyk, ofert pracy, prowadzenie dystrybucji poradników firm współpracujących, organizacja Targów Pracy, Otwartych Drzwi w Biurze Karier.

Studenci ocenianego kierunku mogą liczyć na kompleksową i skuteczną pomoc z systemu pomocy materialnej w postaci stypendiów. o możliwościach wsparcia studenci informowani są za pośrednictwem strony internetowej. Mogą również uzyskać niezbędne informacje poprzez bezpośredni lub elektroniczny kontakt z pracownikami administracji. Z punktu widzenia studentów kryteria systemu pomocy materialnej są przejrzyste i ogólnodostępne.

Uczelnia zapewnia wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami. Na uczelni funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, które koordynuje wszelkie działania skierowane do osób z niepełnosprawnościami. Poza sprawami związanymi bezpośrednio z procesem kształcenia, Biuro udziela również studentom, doktorantom i pracownikom Uczelni informacji w zakresie funkcjonowania w społeczeństwie, organizuje szkolenia w zakresie wiedzy na temat funkcjonowania i wspierania studentów z niepełnosprawnościami, prowadzi działania zmierzające do aktywizacji studentów oraz ich integracji w środowisku akademickim.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 - kryterium spełnione

Uzasadnienie

Jakość pomocy naukowej, dydaktycznej oraz materialnej dla studentów ocenianego kierunku należy ocenić jako dobrą. Wszyscy nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia są dostępni dla studentów bezpośrednio w czasie godzin konsultacyjnych. Istnieje również możliwość kontaktu za pomocą poczty elektronicznej. Wśród mocnych stron należy zwrócić uwagę na profesjonalizm obsługi administracyjnej oraz skuteczność systemu rozpatrywania skarg i wniosków oraz sprawnie funkcjonujący system pomocy materialnej.

Jednocześnie Zespół Oceniający rekomenduje wprowadzenie okresowych przeglądów wsparcia studentów oraz publikację wyników ankiet ewaluacyjnych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Analizy dostępu do informacji o programie studiów Zespół Oceniający dokonał w oparciu o przeprowadzone rozmowy ze wszystkimi grupami interesariuszy kierunku „historia” oraz analizę stron internetowych Uczelni, Wydziału i Instytutu. Na stronach Instytutu Historii znajdują się informacje podzielone tematycznie na zakładki kierowane do pracowników, jak i studentów kierunku oraz potencjalnych kandydatów na studia. W zakładce student zawarto wyczerpujące informacje niezbędne studentom w procesie kształcenia: Regulamin studiów, program studiów, organizacja roku akademickiego, plany zajęć, praktyki, program Erasmus, katalog ECTS, jakość kształcenia, a ponadto wskazano opiekunów grup. Oddzielną zakładkę poświęcono wyłącznie zagadnieniom związanym z rekrutacją na studia, gdzie opisano nie tylko sylwetkę absolwenta ze wskazaniem potencjalnych możliwości zatrudnienia na rynku pracy, lecz również przedstawiono ofertę studiów oraz rejestracji kandydatów na studia. Natomiast na stronach Wydziału Nauk Społecznych w zakładce dla kandydata znajdujemy pełną listę kierunków realizowanych przez Instytuty na Wydziale. Strona została tak skomponowana, aby powtarzać stały schemat rozkładu informacji tematycznych kierowanych do różnych/stałych odbiorców. Zakładka student prezentuje przejrzystą formę przekazu informacji z podziałem treści na organizację, zajęcia, aktywność studenta oraz wymianę międzynarodową. Sposób prezentowania i selekcjonowania informacji nie sprawia trudności w odnalezieniu potrzebnych informacji oraz jest czytelny dla wszystkich grup interesariuszy powiązanych z akredytowanym kierunkiem. Jest to schemat odwróconej piramidy, gdzie z poziomu uczelni i informacji

o charakterze ogólnym przechodzimy do treści odnoszących się do Wydziału i Instytutu z informacjami szczegółowymi dotyczącymi ocenianego kierunku.

Wszystkie zainteresowane treściami dot. procesu kształcenia osoby znajdą tam wyczerpujące informacje związane zarówno z funkcjonowaniem studenta na Uczelni, systemu pomocy materialnej, regulaminu studiów, samorządu studentów oraz kół naukowych, jak i informacje dotyczące opisu efektów kształcenia, programów studiów oraz sylabusów. Informacje o tych ostatnich znajdują się na stronie Wydziału z przekierowaniem do USOS, tym samym są one niedostępne dla pracodawców oraz kandydatów na studia. Nadzór nad sylabusami w systemie USOS sprawuje Dyrektor Instytutu lub jego zastępca ds. dydaktycznych.

Sylabusy zawierają informacje o treściach przedmiotów, literaturze, efektach kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) oraz metodach weryfikacji stopnia ich osiągnięcia (szczegółowy opis zawartości sylabusów por. kryterium 2, gdzie ZO PKA wskazał na rozproszenie i zróżnicowanie informacji podawanych w sylabusach).

Na stronie internetowej Wydziału w zakładce „dział kształcenia” wskazane są zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów kształcenia/uczenia się w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Dodatkowo w systemie USOS znajdują się informacje o miejscu realizacji zajęć, osobach prowadzących zajęcia i uzyskanych ocenach, a także informacje o terminach i miejscu konsultacji osób prowadzących zajęcia. Za pośrednictwem systemu USOS istnieje możliwość nawiązania kontaktu ze wszystkimi pracownikami naukowo-dydaktycznymi Uczelni (poprzez moduł do wysyłki wiadomości elektronicznej) oraz możliwość wydruku własnej karty przebiegu studiów.

Niedosyt budzi tylko brak ukierunkowania informacji na interesariuszy zewnętrznych na poziomie samej już jednostki prowadzącej kierunek „historia”. Jednak informacje o charakterze ogólnym na temat współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym znajdujemy na stronach Wydziału, gdzie obszernie prezentowana jest Rada Programowo-Biznesowa, Akademickie Centrum Sukcesu AKCES oraz Obserwatorium Procesów Miejskich i Metropolitalnych, współpraca z Wydziałem oraz Międzynarodowe Centrum Postępu Społecznego. Trudno jednak określić stopień współpracy tych jednostek z jednostką prowadzącą oceniany kierunek.

Lp.	Zapewnienie informacji na stronach internetowych	TAK/NIE
1.	Sylwetka absolwenta (cele kształcenia, w tym wskazanie obszarów zatrudnienia/branż zawodowych i możliwości dalszego kształcenia).	Tak
2.	Przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe	Tak
3.	Zasady rekrutacji	Tak
4.	Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym	Nie
5.	Zasady uznawania efektów uczenia uzyskanych w szkolnictwie wyższym	Tak
6.	Kierunkowe efekty uczenia się	Tak
7.	Aktualne programy studiów	Tak
8.	Sylabusy	Tak - USOS
9.	Kompletność sylabusów	USOS – nie można stwierdzić ponieważ jest ograniczony dostęp

10.	Zasady przeprowadzania i zaliczania praktyk zawodowych	Tak
11.	Zasady dyplomowania (kryteria merytoryczne)	Nie
12.	Erasmus	Tak
13.	Most	Tak
14.	Informacje o wykładowcach (w tym godziny konsultacji i możliwości kontaktu)	Tak
15.	Harmonogram zajęć	Tak
16.	Regulamin studiów	Tak
17.	Pomoc materialna i sprawy bytowe	Tak
18.	Informacje dla studentów niepełnosprawnych	Tak
19.	Biuro Karier	Tak
20.	Dane dotyczące losów zawodowych absolwentów	Nie
21.	Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia (w tym o wyniki ankietyzacji studentów).	Tak

Zakres prezentowanych treści na dostępnych publicznie stronach internetowych jest przejrzysty, wyczerpujący i nie budzi zastrzeżeń zarówno pod względem czytelności, jakości prezentowanych tam treści jak i szaty graficznej. Jako dobrą praktykę należy uznać dostęp do informacji na stronach internetowych w kilku językach obcych.

Uczelnia zapewnia studentom ocenianego kierunku dostęp do informacji również za pośrednictwem portali społecznościowych oraz drogą tradycyjną, tj. poprzez wydawanie informatorów, udostępnianie plakatów, organizowanie spotkań otwartych. W sprawach bieżących, np. odwołanie zajęć, studenci są skutecznie informowani za pośrednictwem elektronicznego systemu obsługi studentów lub za pośrednictwem starostów roczników i samorządu studenckiego. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wyrazili pozytywne opinie odnoszące się do systemu dostępu do informacji.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 - kryterium spełnione

Uzasadnienie

Jednostka prowadząca oceniany kierunek zapewnia stały, wyczerpujący i przejrzysty system prezentowania informacji za pośrednictwem strony internetowej Wydziału/Instytutu na temat prowadzonego kształcenia i wszystkich niezbędnych informacji dotyczących procesu kształcenia wraz z prezentacją jakości kształcenia. Na stronie internetowej Uczelni, wśród wielu zakładek można znaleźć informacje dedykowane poszczególnym grupom interesariuszy. Mocną stroną jest dostępność informacji na stronie internetowej w kilku językach obcych. Ponadto dostęp do informacji jest monitorowany przez jednostki odpowiedzialne za ocenę wewnętrznego systemu jakości kształcenia Uniwersytetu Śląskiego.

Zespół Oceniający rekomenduje:

1. prowadzenie badań mających na celu zweryfikowanie oceny potrzeb studentów i pozostałych interesariuszy dotyczących systemu dostępu publicznego do informacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Projektowanie i zatwierdzanie programu studiów oraz dokonywanie zmian w programach regulują ogólnouczelniane przepisy zatwierdzone Uchwałą Senatu Uczelni nr 107 z 23 kwietnia 2013 r. roku oraz Zarządzeniem Rektora nr 105 z 6 lipca 2017 r. Natomiast bezpośredni nadzór merytoryczny, organizacyjny oraz administracyjny nad kierunkiem sprawuje Dyrektor i zastępca Dyrektora Instytutu Historii ds. kształcenia wraz z zastępcą Dyrektora IH ds. nauki i promocji. Natomiast za politykę zapewniania jakości kształcenia w Instytucie odpowiada Rada Instytutu. Nadzór nad wdrożeniem i funkcjonowaniem systemu sprawuje Dziekan Wydziału Nauk Społecznych.

Za projektowanie zmian w programie studiów bezpośrednio odpowiada Zastępca Dyrektora Instytutu ds. dydaktycznych. Zgłoszone propozycje konsultowane są z Kierunkowym Zespołem ds. Jakości Kształcenia (KZds.JK) oraz Radą Instytutu, a wydana przez KZds.JK opinia jest podstawą do prezentowania projektu zmian Dziekanowi i Radzie Wydziału, która następnie zatwierdza zmiany. Opinię na temat kształtu projektowanych zmian wyraża również Samorząd studentów. Studenci biorą udział w procesie zatwierdzania programu kształcenia za pomocą mechanizmów przewidzianych przez przepisy prawa o szkolnictwie wyższym i nauce oraz akty prawne o charakterze wewnętrznym obowiązujące na Uniwersytecie. Partycypacja studentów w procesie zatwierdzania ogranicza się zatem wyłącznie do formalnego opiniowania oraz uczestnictwa w głosowaniach podczas posiedzeń organów kolegialnych, m.in. Rady Wydziału. Przy ustaleniu parytetów w procesie rekrutacji na studia pierwszego stopnia dot. wyników z egzaminu maturalnego wskazanych przedmiotów takich jak: język polski, nowożytny, matematyka lub innego przedmiotu wybranego przez maturzystę zostały stworzone odpowiednie warunki do wyłonienia kandydatów na studia. (Szczegółowy opis warunków rekrutacji por. kryterium 2). Przy warunkach rekrutacji na drugi stopień należy wskazać, że dla kandydatów przyjętych na studia, którzy nie ukończyli kierunku „historia” na studiach pierwszego stopnia nie zapewnia się równych szans na zaliczenie wszystkich zakładanych efektów kształcenia przewidzianych programem studiów drugiego stopnia. Podstawowym kryterium rekrutacji jest tu obszar ukończonych studiów pierwszego stopnia, jednak bez wskazania kryteriów oceny. Dlatego też proces rekrutacji nie do końca w ocenie ekspertów Zespołu Oceniającego jest przejrzysty i czytelny dla kandydatów. Nie wskazuje się tym samym na czynnik selekcji przy doborze studentów. Nie stwierdza się w istniejącej procedurze rekrutacyjnej elementów dyskryminujących kandydatów.

W procesie systematycznej oceny programu studiów, w tym oceny zgodności realizacji zakładanych efektów kształcenia, przyporządkowania punktów ECTS, analizy metod dydaktycznych wykorzystywanych w procesie kształcenia, oraz analizy niezbędnych absolwentom kompetencji na rynku pracy uczestniczy KZds.JK, w skład którego wchodzi pracownicy dydaktyczni kierunku oraz studenci. Dodatkowym źródłem opinii pozostają przedstawiciele kadry dydaktycznej, Rady Interesariuszy oraz jednostek zewnętrznych współpracujących z ocenianym kierunkiem m.in. w oparciu o prowadzoną roczną analizę i ewaluację jakości kształcenia z udziałem interesariuszy zewnętrznych. Zadania te szczegółowo opisano w Kierunkowym Systemie Jakości Kształcenia Instytutu Historii UŚ dla kierunku „historia”. W opisie zadań stawianych przed KZdsJK podobnie jak ma to miejsce w przypadku opis Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia (WZds.JK) nie wskazano na narzędzia służące do ich realizacji. Kierunkowy system jakości kształcenia nie zdiagnozował

rozproszenia i zróżnicowania informacji podanych w sylabusach, braku uszczegółowienia efektów uczenia się (m.in. w module 2 w specjalności nauczycielskiej), czy też niewłaściwego systemu weryfikacji efektów uczenia się przy praktykach zawodowych.

Za monitoring i śledzenie losów absolwentów na Uczelni odpowiada Biuro Karier.

Analizy oceny programu prowadzone są w oparciu o dane statystyczne z systemu USOS dot. zaliczeń, egzaminów i ocen końcowych modułów. Ponadto analiza prac dyplomowych (przegląd losowy prac dotyczy 10% w skali roku akademickiego na każdym kierunku prowadzonym na Uczelni) pozwala na weryfikację efektów zakładanych do realizacji w ramach seminariów. Podobnie rzecz przedstawia się z analizą praktyk zawodowych, którą prowadzi się w oparciu o analizę dokumentacji praktyk przedstawioną przez studentów. Opiekun praktyk zobowiązany jest do przedstawienia rocznego, zbiorczego sprawozdania z realizacji praktyk. Eksperti Zespołu Oceniającego zapoznali się z przedstawionymi przez władze kierunku raportami i sprawozdaniami.

Cenną inicjatywą wprowadzoną na kierunku są organizowane coroczne spotkania z poszczególnymi grupami interesariuszy zarówno Władz Wydziału, Instytutu oraz KZds.JK. Pozwala to na bieżące diagnozowanie problemów dotyczących procesu kształcenia, jakości kształcenia na kierunku oraz bezpośrednie ich omawianie i rozwiązywanie w gronie społeczności akademickiej.

System zakłada coroczne badania ewaluacyjne związane z oceną jakości kształcenia prowadzonych studiów. Wnioski z analiz prowadzonych systematycznie badań prezentowane są w postaci raportu sporządzanego przez KZds.JK oraz sprawozdań ze spotkań z różnymi grupami interesariuszy. Następnie stają się one podstawą do doskonalenia i projektowania zmian w programach studiów.

Zasadność doboru i skuteczność stosowanych metod weryfikacji i oceny postępów studentów w uczeniu się oraz osiągnięcia przez nich założonych efektów podlega stałemu monitorowaniu, a wnioski z tych działań przedstawiane są w rocznym sprawozdaniu z realizacji efektów kształcenia. Tak np. efektem analiz przeprowadzonych w roku akademickim 2017/2018 była rekomendacja, by do egzaminów/zaliczeń pisemnych, często przygotowywanych w formie testów wprowadzić większą liczbę „*pytań odwołujących się do umiejętności analitycznych studenta (umiejętności interpretacji tekstu źródłowego, umiejętności interpretacji źródła ikonograficznego)*”. Weryfikacja efektów uczenia się, w tym proces dyplomowania jest także przedmiotem dyskusji podczas odbywanych rokrocznie spotkań Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia osobno ze studentami kierunku i osobno z nauczycielami akademickim z Instytutu Historii. Proces ankietyzacji w jednostce prowadzącej wizytowany kierunek ma postać tradycyjną, papierową i jest jednym z wielu źródeł informacji w zakresie oceny jakości kształcenia. Opinie studentów o zajęciach dydaktycznych i weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia uzyskiwane są poprzez kwestionariusz ankiety wprowadzony przez Rektora. Ankieta jest anonimowa i prowadzona jest na wszystkich stopniach studiów kierunku „historia” w ostatnich dwóch tygodniach każdego roku akademickiego. Badania ankietowe prowadzone są przez wyznaczonych sekretarzy (wyboru dokonuje Dziekan) przynajmniej raz w roku akademickim, gdzie badaniom podlegają zajęcia przynajmniej z jednego modułu, które prowadzi nauczyciel akademicki. Kwestionariusze ankiet przygotowuje Biuro ds. Jakości Kształcenia na zlecenie Pełnomocnika Dziekana ds. Jakości Kształcenia. Harmonogram prowadzonej ankietyzacji zatwierdza Dyrektor Instytutu Historii. Po zeskanowaniu kwestionariuszy przez system informatyczny i opracowaniu Biuro ds. Jakości Kształcenia wygenerowane z systemu wyniki przekazuje Dziekanowi, a ten z kolei do Dyrektora Instytutu Historii.

W podejmowanej ocenie programu studiów biorą udział wszystkie grupy interesariuszy jednostki – wewnętrzni (studenci i pracownicy Instytutu), którzy wchodzi w skład KZds.JK

oraz interesariusze zewnętrzni przez swoich członków zasiadających w Radzie Interesariuszy oraz w mniej sformalizowanym stopniu pozostali pracodawcy współpracujący z kadrami dydaktyczną kierunku (m.in. przez opiniowanie praktyki, spotkania z kadrami) w różnym stopniu zaangażowania. Cennym źródłem informacji na temat rynku pracy i jego potrzeb jest również współpraca, jaką IH prowadzi z Radą Partnerów Społeczno-Gospodarczych. Studenci kierunku nie mają jednak świadomości, że ich uwagi i propozycje wskazywane w procesie ankietyzacji są uwzględniane w procesie doskonalenia jakości, czy też modyfikacji programu studiów. Wyników ankietyzacji jednostka prowadząca oceniany kierunek nie udostępnia na stronach internetowych Instytutu.

Jakość kształcenia na wizytowanym kierunku podlega również cyklicznym ocenom jakości przez analizę jakości kształcenia prowadzoną w ramach wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale. WZds.JK w oparciu o kierunkowe raporty samooceny sporządza zbiorczy Raport z oceny własnej Wydziału Nauk Społecznych w zakresie jakości kształcenia. Ostatni raport (za rok akademicki 2017/2018) dostępny jest na stronach Wydziału w zakładce jakość kształcenia, podobnie jak sprawozdania z oceny efektów kształcenia na Wydziale za rok 2015/2016. Ponadto jednostka prowadząca kierunek wprowadziła zalecenia sugerowane przez zespoły zewnętrzne oceniające kierunek takie jak PKA (2007 r.) i Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna (2011 r.). Sugerowane przez zespoły oceniające zalecenia stały się podstawą dla Władz kierunku do wprowadzenia zmian i procesu doskonalenia jakości kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 - kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

W jednostce prowadzącej kierunek „historia” funkcjonuje wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Wskazano i określono właściwe struktury odpowiedzialne za realizację polityki jakości kształcenia na uczelni/wydziale/instytucie z zakresem kompetencji każdego z organów. Pomimo to system nie zdiagnozował uchybień opisanych w kryterium 1 i 3 co wskazuje na jego ograniczenia i co zaważyło o obniżeniu oceny kryterium.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Przeprowadzać bardziej wnikliwą ocenę danych pozyskanych przez procedury wewnętrznego systemu jakości kształcenia,
2. Przeprowadzać systematyczny przegląd procedur jakości pod względem skuteczności ich działania,
3. Zwiększyć transparentność oceny jakości kształcenia poprzez udostępnienie opinii publicznej pełnych informacji na temat prowadzonej ankietyzacji oraz udostępnić raporty kierunkowych i wydziałowych zespołów jakości kształcenia w każdym roku akademickim.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Brak zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę.

Zalecenie

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej

Profil ogólnoakademicki

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnąć przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza podlegają

systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.